

GÖTEBORGS STADS MILJÖPROGRAM 2013

ENGAGEMANG & HANDLINGSKRAFT!

Det du håller i din hand är Göteborgs Stads första miljöprogram. Vårt gemensamma miljöprogram. Ett avstamp mot framtiden.

Göteborg ska vara en föregångare i miljö- och stadsutveckling och en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimat- och miljöproblem. Inte bara för att vi vill vara miljöledande, utan för att vi faktiskt bryr oss. Våra barn och kommande generationer ska inte belastas med problem som vi själva kan lösa. Inte heller ska människor, djur och natur i andra länder behöva drabbas av hur vi lever.

Miljöprogrammet är en av pusselbitarna i Göteborgs Stads miljöarbete. Mycket görs redan idag, men det krävs mer och vi kan inte vänta. I Göteborg finns sedan tidigare tydliga miljö kvalitetsmål som talar om vilket tillstånd vi ska nå. I detta miljöprogram har vi därför kunnat fokusera på handling istället för på mål. Vi är stolta över att kunna peka ut konkreta och genomförbara åtgärder som visar vad vi tillsammans måste göra för att Göteborg ska bli en miljömässigt hållbar stad.

Det här är vårt gemensamma miljöprogram. För att det som står i programmet ska bli verklighet behöver vi alla hjälpas åt. Det kommer att krävas mod, engagemang och handlingskraft av oss alla. Samverkan är nyckeln till framgång i arbetet för ett hållbart Göteborg!

MILJÖPROGRAMMET

– DEN GRÖNA TRÅDEN I GÖTEBORGS MILJÖARBETE

GÖTEBORGS STADS BUDGET

I Göteborgs Stad har vi flera styrdokument för vårt miljöarbete. Den budget som kommunfullmäktige beslutar om varje år är överordnad alla andra styrdokument. I den finns prioriterade mål, bland annat för miljöområdet.

MILJÖPOLICY FÖR GÖTEBORGS STAD

Miljöpolicyen gäller för Göteborgs Stad och beskriver vårt gemensamma förhållningssätt till miljöarbetet på en övergripande nivå.

MILJÖKVALITETSMÅL

Kommunfullmäktige har antagit tolv lokala miljö kvalitetsmål som innehåller ett antal delmål. Dessa mål har sin utgångspunkt i de nationella miljö kvalitetsmålen. De flesta av de lokala miljö kvalitetsmålen gäller till år 2020 och vissa till år 2050. Många av dessa mål är svåra att nå och det krävs kraftfulla åtgärder för att nå dem.

De lokala miljö kvalitetsmålen gäller för hela Göteborgssamhället och beskriver vilket tillstånd vi vill uppnå. Göteborgssamhället består av många olika aktörer, både privata och offentliga. Göteborgs Stad är en av dessa aktörer.

GÖTEBORGS STADS FÖRSTA MILJÖPROGRAM

För att vi ska nå våra lokala miljö kvalitetsmål behöver vi en handlingsplan som konkretiserar färdriktningen och beskriver de åtgärder som vi behöver göra. Detta har hittills saknats. Men vi kan nu fylla den luckan eftersom detta miljöprogram innehåller en sådan handlingsplan med åtgärder som ger konkret vägledning om hur och vad vi inom Göteborgs Stad ska göra. Det pågår redan ett intensivt miljöarbete i Göteborgs Stad. Vissa åtgärder i handlingsplanen är exempel på sådant pågående arbete, medan andra åtgärder är helt nya.

Miljöprogrammet fokuserar på sådant som vi inom Göteborgs Stad kan besluta om och genomföra. Men för att de lokala miljö kvalitetsmålen ska kunna nås måste även andra aktörer bidra, ibland på egen hand och ibland i samverkan med oss i Göteborgs Stad. Vi behöver även påverka beslutsfattare utanför Göteborg.

Miljöprogrammet består av två delar – dels en programdel med de lokala miljö kvalitetsmålen som redan beslutats av kommunfullmäktige och dels en handlingsplan med konkreta, uppföljningsbara åtgärder med utpekade åtgärdsansvariga nämnder och styrelser. Programdelen är långsiktig och sträcker sig fram till år 2020. Handlingsplanen är mer kortsiktig och kommer att behöva revideras för att innehålla aktuella åtgärder.

De lokala miljö kvalitetsmålen omfattar många olika områden. För att nå målen behöver vi arbeta med åtgärder inom följande åtgärdsstrategier:

- Minskad klimatpåverkan
- Ökad andel hållbart resande
- Ökad resurshushållning
- En sundare livsmiljö
- Främjad biologisk mångfald
- Tillgängliga och varierade parker och naturområden
- Göteborgs Stad som föregångare

MILJÖ- OCH KLIMATNÄMNDENS ROLL

Miljö- och klimatnämnden har i uppdrag att vara stödjande, samordnande och inspirerande i arbetet med miljöstrategiska frågor i Göteborgs Stad och ska i samråd med berörda ta fram underlag för beslut till kommunfullmäktige. Arbetet med miljöprogrammet är ett exempel på ett sådant underlag.

UPPFÖLJNING AV MILJÖPROGRAMMET

Miljö- och klimatnämnden ansvarar för uppföljningen av åtgärderna i miljöprogrammet när det är fastställt. Den första uppföljningen av programmet kommer att ske året efter antagandet i fullmäktige.

Miljö- och klimatnämnden följer upp de lokala miljökvalitetsmålen och tillståndet i miljön i Göteborg årligen i miljörapporten.

HUR MILJÖPROGRAMMET FÖRHÅLLER SIG TILL ANDRA PROCESSER OCH DOKUMENT

I Göteborgs Stad har vi också många andra styrdokument, projekt och processer som helt eller delvis ryms inom miljöområdet. Vissa finns redan och andra håller på att tas fram.

Det dokument som ligger närmast miljöprogrammet är miljörapporten. Miljörapporten visar det aktuella tillståndet i miljön och hur mycket som återstår innan målen har nåtts. Miljörapportens bedömning har legat till grund för arbetet med miljöprogrammets handlingsplan.

Två andra dokument som har nära koppling till miljöprogrammet är Vision Älvstaden och Jubileumsplanen för Göteborg 2021. Liksom miljöprogrammet innehåller dessa två dokument aktiviteter och åtgärder som ska göras av Göteborgs Stad de närmsta åren. Trots att de tre dokumenten har olika syften innehåller de ibland liknande åtgärder. I arbetet med

miljöprogrammet har vi bedömt att det är en styrka att visa att åtgärder som görs till exempel för att uppmärksamma stadens 400-årsjubileum också kan bidra till att nå miljömålen. Därför har vi valt att ha med dessa åtgärder även i miljöprogrammet. Tanken är dock att dessa åtgärder hanteras inom ramen för respektive process. Det framgår i handlingsplanen vilka åtgärder detta gäller. Utöver detta finns det i miljöprogrammet en hel del åtgärder som konkretiserar inriktningar och strategier i framförallt Vision Älvstaden.

Just nu pågår arbete inom staden med fyra viktiga strategiska dokument; klimatstrategi, grönplan, trafikstrategi och utbyggnadsplanering. Dessa är betydligt mer långsiktiga än miljöprogrammets handlingsplan och innehåller inte lika konkreta åtgärder. Avsikten har dock varit att åtgärderna i miljöprogrammet ska ligga i linje med inriktningarna i dessa dokument och vara några första steg på vägen.

Därutöver finns åtgärder i miljöprogrammet som även finns i andra dokument, till exempel parkeringspolicyn, energieffektiviseringsstrategin, kemikalieplanen och åtgärdsprogram mot buller. Vi har bedömt att dessa åtgärder kan få en välbehövlig skjuts genom att även finnas med i miljöprogrammet.

MILJÖPROGRAMMET VÄRNAR OM DET GODA LIVET

I 2013 års budget för Göteborgs Stad står: ”Den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska hållbarheten är ömsesidigt beroende av varandra. Den ekonomiska tillväxten är inte mycket värd om den samtidigt förstör vår miljö och förändrar klimatet”.

Alla former av mål och beslut innehåller avvägningar och risker för målkonflikter. Trots välformulerade styrdokument och goda ambitioner är det ändå oundvikligt att intressen

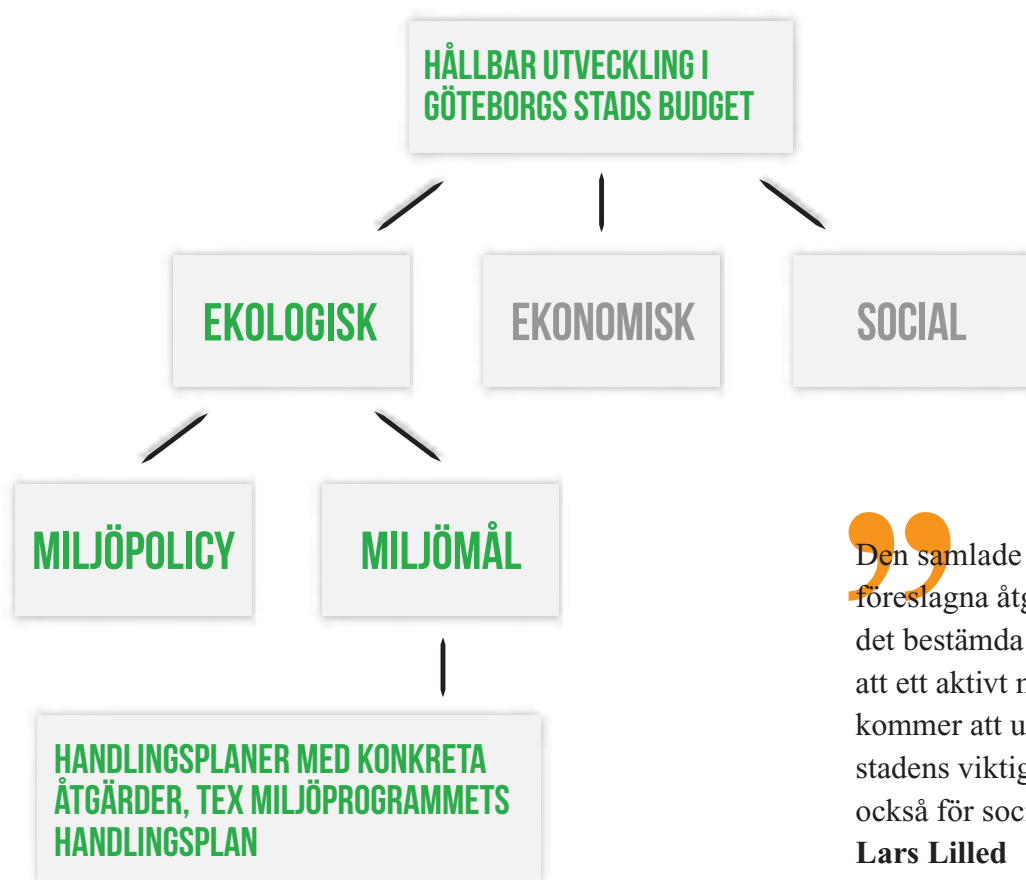
ibland står emot varandra. Göteborgs Stads nämnder och styrelser har olika uppdrag liksom styrdokument har olika syften och mål. De lokala miljökvalitetsmålen har varit utgångspunkt för arbetet med miljöprogrammet.

Att värdera vilka intressen som ska väga tyngst för att nå det långsiktiga målet om hållbar utveckling är en svår uppgift. Det går inte att bortse från att vi framöver kommer att tvingas till avvägningar mellan hur mycket till exempel transportsektorn kan expandera och möjligheten att nå klimatmålet. Det finns också en målkonflikt mellan våra konsumtionsvanor och klimatmålet.

Att nå uppsatta mål är aldrig gratis. Att genomföra alla miljöprogrammets åtgärder kommer att kosta pengar, men de långsiktiga vinsterna kommer att vara desto större.

Förutom att ha positiva effekter på miljön så bidrar många åtgärder i miljöprogrammet även till den sociala hållbarheten. Dels har barnperspektivet genomsyrat arbetet med miljöprogrammet. Dels finns en stor mängd folkhälsofrämjande åtgärder, åtgärder som bidrar till ökad integration och tillgänglighet liksom åtgärder som ökar medborgarinflytandet.

Det goda livet måste vara målet. Åtgärderna i miljöprogrammet syftar därför till att ge förutsättningar för ett gott liv i staden idag och i framtiden.

Den samlade bilden av de föreslagna åtgärderna ger det bestämda intrycket att ett aktivt miljöprogram kommer att utgöra ett av stadens viktigaste dokument också för social hållbarhet.

Lars Lilled

Verksamhetschef S2020

LÄSANVISNING

Miljöprogrammet innehåller tre huvudsakliga delar som har fått olika färger.

De tolv lokala miljökvalitetsmålen, som vi fortsättningsvis benämner miljösmål, har tillhörande delmål. Dessa presenteras i den första, gröna delen. Miljöprogrammets åtgärder är kopplade antingen till huvudmålen eller till delmålen. Intill varje mål framgår vilka åtgärder som syftar till att ha effekt på just det målet.

Åtgärderna återfinns i handlingsplanen som är den orangea delen. Handlingsplanen består av sju åtgärdsstrategier som i sin tur delas in i ett antal åtgärdsområden.

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

Sist i miljöprogrammet, i den rosa delen, finns ett register med en förteckning över vilka åtgärder respektive nämnd eller styrelse är ansvariga för. Dessutom finns ett register med alla åtgärder i nummerordning.

Både miljösmål och åtgärder är numrerade för att du som läsare ska kunna hoppa mellan de olika delarna och enkelt hitta det du söker.

Självklart får du gärna läsa miljöprogrammet från pärm till pärm, men det finns även andra sätt att gå till väga. Är du politiker i en nämnd eller styrelse börjar du förslagsvis i registret, där du får reda på vilka åtgärder just din nämnd eller styrelse förväntas ansvara för. Är du intresserad av ett särskilt område, till exempel transporter eller biologisk mångfald letar du reda på relevant åtgärdsstrategi eller åtgärdsområde i handlingsplanen. Är du istället intresserad av miljömålen eller vilka åtgärder som hjälper till att nå ett specifikt miljösmål så framgår detta i den gröna delen.

1 76 GÖR BIOENERGI AV STADENS BIOLOGISKA AVFALL

MILJÖMÅL/DELMÅL

Vi ska ta hand om biologiskt avfall som uppstår vid skötsel av gemensamma ytor såsom klippt gräs från vägkanter, sly från röjningsarbeten, löv med mera och omvandla det till bioenergi.

- 4 1 Begränsad klimatpåverkan
- 5 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

2 Ansvarig: Göteborg Energi

3 25

- 1 Åtgärd och åtgärdsnummer
- 2 Ansvarig nämnd/styrelse
- 3 Åtgärd som berör nationell lagstiftning
- 4 Berörda miljösmål
- 5 Berörda delmål

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

MILJÖMÅL

Begränsad klimatpåverkan.....	11
Frisk luft.....	12
Bara naturlig försurning.....	13
Giftfri miljö.....	14
Ingen övergödning.....	15
Levande sjöar och vattendrag.....	16
Grundvatten av god kvalitet.....	17
Hav i balans samt levande kust och skärgård.....	18
Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker.....	19
Levande skogar.....	20
God bebyggd miljö.....	21
Ett rikt växt- och djurliv.....	22

HANDLINGSPLAN

Övergripande åtgärder.....	26
Minskad klimatpåverkan.....	27
Livsstil.....	28
Mat.....	30
Energieffektivisering.....	32
Energi för byggnader.....	34
Godstrafik.....	36
Ökad andel hållbart resande.....	38
Hastighet.....	38
Parkering.....	39
Minska trafikens klimatbelastning.....	41
Cykel och gång.....	43
Bilpool.....	47
Kollektivtrafik.....	48
Ökad resurshushållning.....	50
Avfallsminimering och återanvändning.....	50
Återvinning.....	53
Farligt avfall.....	54
Slam.....	55
En sundare livsmiljö.....	56
Stödjande åtgärd för hela åtgärdsstrategin.....	56
Luft.....	57
Kemikalier.....	60
Förorenade områden.....	61
Radon.....	62
Dricksvatten.....	63
Grundvatten.....	64
Buller.....	64
Främjad biologisk mångfald.....	65
Stödjande åtgärder för hela åtgärdsstrategin.....	65
Odlingslandskap och våtmarker.....	66
Skydd av områden och biotoper.....	67
Fjärilar.....	69
Dagvatten.....	70
Havet.....	73
Försurning.....	74
Övergödning.....	74

HANDLINGSPLAN

Tillgängliga och varierade parker och naturområden	77
Stödjande åtgärder till hela åtgärdsstrategin	77
Bostadsnära parker	78
Stadsdelsparker	79
Natur- och rekreationsområden	81
Turism	82
Göteborgs Stad som föregångare	83
Stödjande åtgärder till hela åtgärdsstrategin	83
Miljömåltider	85
Minskad användning av energi och fossila bränslen i kommunala verksamheter	87
Resor och transporter i kommunala verksamheter	90
Avfallshantering i kommunala verksamheter	92
Kemikalier i kommunala verksamheter	94
Upphandling	96
Lärande för hållbar utveckling	97

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla	100
Business Region Göteborg	100
Byggnadsnämnden	100
Fastighetsnämnden	101
Framtiden	102
Färdtjänstnämnden	102
Got Event	102
Gryaab	102
Göteborg & Co	102
Göteborg Energi	103
Göteborgs Hamn	103
Higab	103
Idrotts- och föreningsnämnden	103
Nämnden för Konsument och Medborgarservice	103
Kretslopp- och vattennämnden	104
Kulturnämnden	104
Liseberg	104
Lokalnämnden	105
Miljö- och klimatnämnden	105
Parkeringsbolaget	106
Park- och naturnämnden	107
Stadsdelsnämnderna	107
Trafiknämnden	108
Upphandlingsbolaget	109
Utveckling Nordost	110
Älvstranden Utveckling	110

MILJÖMÅL

GÖTEBORGS 12 MILJÖMÅL

Göteborgs Stads miljömål ska hjälpa oss att skapa en god livsmiljö och en hållbar utveckling för Göteborg. Vi ska lösa våra miljöproblem nu och inte lämna över dem till kommande generationer.

Kommunfullmäktige har antagit tolv lokala miljömål som även omfattar ett antal delmål. Målen har sin utgångspunkt i de 16 nationella miljömålen, av vilka Göteborgs Stad valt ut de mål som är viktigast för Göteborgssamhället. Varje miljömål är lokalt anpassat, realistiskt, rimligt och tidsatt.

Målen är i möjligaste mån formulerade som tillståndsmål, det vill säga ett gränsvärde eller en kvalitet som ska uppnås. Målen pekar ut vilket tillstånd vi strävar efter och ska precisera den ekologiska dimensionen i hållbar utveckling för Göteborg. Däremot har det inte gjorts någon analys av om målen i sig är tillräckliga för att nå ekologisk hållbar utveckling och vad det på sikt kan innebära om vi inte når dem.

Miljömålen är mer konkreta och har en längre tidshorisont än de prioriterade målen för miljöområdet i stadens budget. Miljömålen ska i de flesta fall nås till år 2020, men för vissa gäller en annan tidsperiod.

DE 12 MILJÖMÅLEN ÄR:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

NÅR VI MILJÖMÅLEN?

Det är viktigt att veta hur miljön mår, för att vi ska kunna fatta miljöriktiga beslut och skapa den långsiktigt hållbara staden Göteborg. Uppföljningen av miljömålen görs i miljö- och klimatnämndens årliga miljörapport. På www.goteborg.se/miljomal kan du läsa mer om målen och om hur det går för vart och ett av dem.

1 BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

2050 har Göteborg en hållbar och rättvis utsläppsnivå för koldioxid.

ÅTGÄRDER:

3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	23	24	25	26	27	69	70	71	72	73
74	75	76	77	86	126	145	148	154	167	169	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	192	193	195	198
203	204	205	206	207	208	209	210																				

DELMÅL

1 MINSKADE UTSLÄPP AV KOLDIOXID

2020 ska utsläppen av koldioxid från den icke-handlande sektorn * i Göteborg ha minskat med minst 30 procent jämfört med 1990.

*De utsläpp som inte omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter.

ÅTGÄRDER

8	24	28	29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	41	42	43	44	45	46	47
48	49	50	51	52	53	54	55	56	58
59	60	61	62	63	64	65	66	67	68
81	82	84	85	89	99	137	168	169	173
186	187	188	189	190	191				

2 FRISK LUFT

Luften i Göteborg ska vara så ren att den inte skadar människors hälsa eller ger upphov till återkommande besvär.

ÅTGÄRDER: 27 29 30 85 86 126 129 130 148 154 190

DELMÅL

2 LÄGRE HALTER AV PARTIKLAR

Dygnmedelvärde för partiklar (PM₁₀) ska underskrida 35 mikrogram/m³ år 2013. Värdet får överskridas högst 37 dygn per år i marknivå. Årsmedelvärde för partiklar (PM_{2,5}) ska underskrida 12 mikrogram/m³ år 2013. Värdet avser halten i taknivå.

ÅTGÄRDER

24	28	31	32	33	34	35	36	37	38
41	42	44	45	46	47	48	49	51	52
53	54	55	56	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68	81	82	83	84	87	88
89	90	186	187						

3 LÄGRE HALTER AV KVÄVEDIOXID

Årsmedelvärdet för kvävedioxid (NO₂) ska underskrida 20 mikrogram/m³ vid 95 procent av alla förskolor och skolor i Göteborg samt vid bostaden hos 95 procent av göteborgarna senast år 2020.

ÅTGÄRDER

24	28	31	32	33	34	35	36	37	38
41	42	44	45	46	47	48	49	51	52
53	54	55	56	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68	81	82	83	89	90	186
187									

4 MINSKADE UTSLÄPP AV FLYKTIGA ORGANISKA KOLVÄTEN

Utsläppen av flyktiga organiska kolväten (VOC) i Göteborg, exklusive metan, ska ha minskat till under 10 000 ton/år till år 2015, vilket motsvarar en minskning med 25 procent jämfört med år 2005.

ÅTGÄRDER

91	92	93	136
----	----	----	-----

3 BARA NATURLIG FÖRSURNING

Det sura nedfallet och försurande effekter av skogsmarkens användning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål.

ÅTGÄRDER: 86

DELMÅL

5 MINSKAD FÖRSURNING AV SÖTVATTEN

De sötvatten som år 2007 ingår i den regionala kalkningsplanen ska ha ett pH som inte underskrider 6,0.

ÅTGÄRDER

138

6 MINSKADE UTSLÄPP AV SVAVELDIOXID TILL LUFT

De totala utsläppen av svaveldioxid i Göteborg ska minska till under 670 ton/år till år 2015, vilket innebär 60 procents minskning jämfört med år 2006. Sjöfartens utsläpp av svaveldioxid ska minska till under 100 ton/år under samma period (90 procents minskning).

ÅTGÄRDER

84 85 137

7 MINSKADE UTSLÄPP AV KVÄVEOXIDER TILL LUFT

Utsläppen av kväveoxider i Göteborg ska minska till under 7 500 ton/år till år 2015 jämfört med år 2006 (30 procents minskning).

ÅTGÄRDER

137

4 GIFTFRI MILJÖ

Göteborg ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt.

ÅTGÄRDER: 5 69 70 74 76 78 80 135 136 145 176 177 182 192 193 194 203 204 205 210

DELMÅL

8 MINSKADE GIFTER I BARNNS VARDAG

Minskad förekomst av miljögifter i barns vardag.

ÅTGÄRDER

8 24 94 95 96 97 169 173 199 200
201 202 208 209

9 UTFASNINGSSÄMMEN

Utfasningsämnen ska inte användas eller släppas ut i Göteborg.

ÅTGÄRDER

8 93 94 95 96 97 98 169 173 199
200 201 202 208

10 FÖRORENADE OMRÅDEN

Förorenade områden i Göteborg ska inte orsaka skada på människors hälsa eller miljö.

ÅTGÄRDER

99 100

5 INGEN ÖVERGÖDNING

Utsläppen av gödande ämnen i mark och vatten i Göteborg ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

ÅTGÄRDER: 86 125 129 130

DELMÅL

11 MINSKADE FOSFORUTSLÄPP TILL VATTEN

Utsläppen till vatten av fosfor i Göteborg ska minska till under 40 ton per år till år 2015. Målet motsvarar en minskning med 47 procent jämfört med år 2002.

ÅTGÄRDER

79 127 128 131 132 140 141 142 143 145
146 147

12 MINSKADE KVÄVEUTSLÄPP TILL VATTEN

Utsläppen av kväve i Göteborg ska minska till under 1200 ton per år till år 2015. Målet motsvarar en minskning med 30 procent jämfört med år 2002.

ÅTGÄRDER

79 127 128 131 132 139 140 141 142 143
144 145 146 147

13 MINSKADE UTSLÄPP AV KVÄVEOXIDER TILL LUFT

Utsläppen av kväveoxider i Göteborg ska minska till under 7 500 ton/år till år 2015 jämfört med år 2006 (30 procents minskning).

ÅTGÄRDER

137

6 LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

Sjöars och vattendrags biologiska, ekologiska, sociala och kulturhistoriska värden ska bevaras samtidigt som råvattentillgången säkerställs.

ÅTGÄRDER: 110

DELMÅL

14 LIVSKRAFTIGA EKOSYSTEM I SJÖAR OCH VATTENDRAG

Statusen för sjöar och vattendrag får inte försämrans och alla ska senast 2027 ha uppnått minst god status enligt vattendirektivet.

ÅTGÄRDER

113 121 122 127 131 132 133

15 RÅVATTEN AV GOD KVALITET

Tillgången till råvatten av god kvalitet skall säkerställas senast 2021.

ÅTGÄRDER

105 106 107

16 TILLGÄNGLIGA SJÖAR OCH VATTENDRAG

Tillgängligheten till sjöar och vattendrag för friluftssändamål skall öka samtidigt som biologisk och kulturhistorisk mångfald bevaras och utvecklas. Målår 2027.

ÅTGÄRDER

122 127 149 150 155 156 158 160 161 162
163 164 165 211

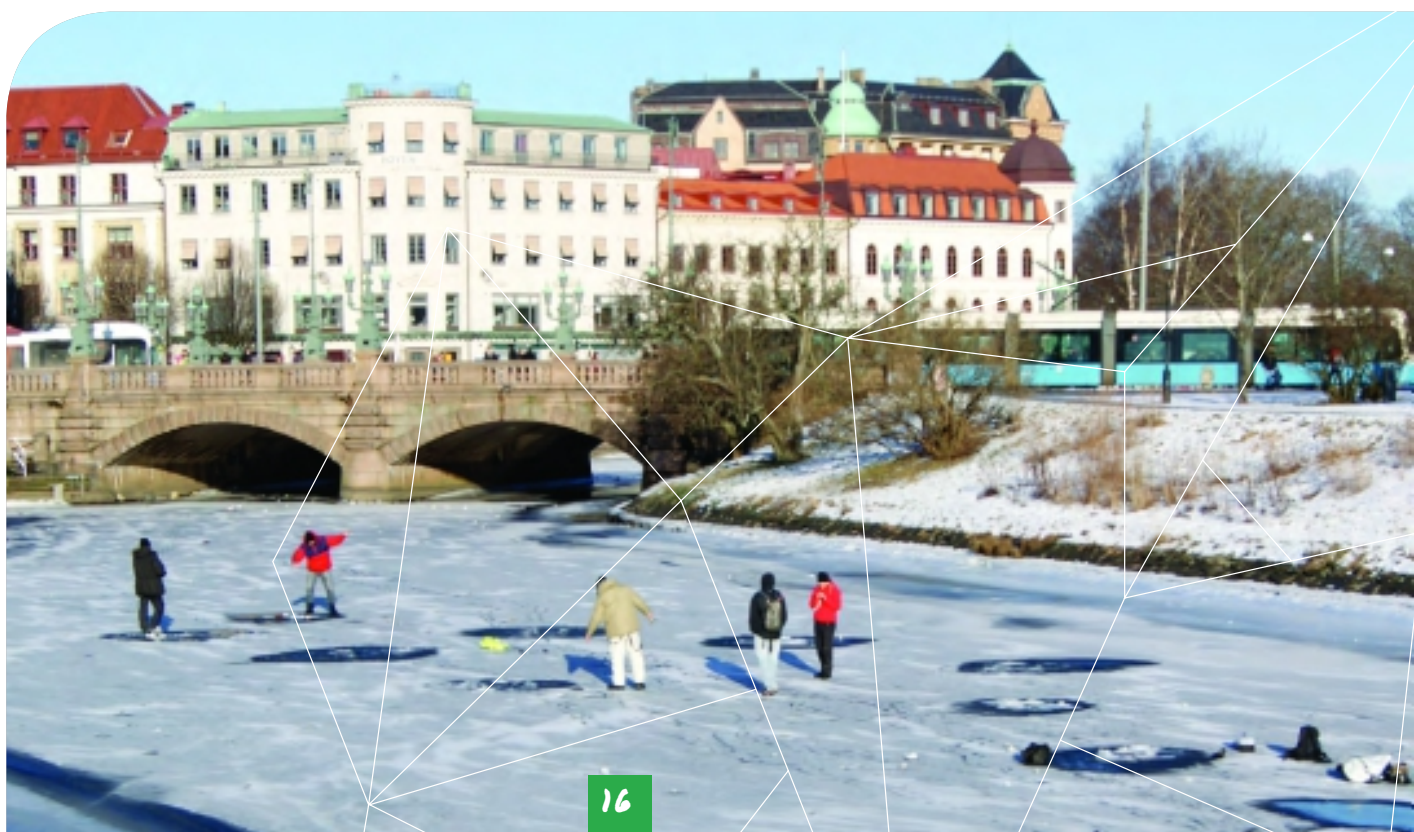

Foto: Pernilla Rydving

7 GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

Grundvattnet bidrar till goda livsmiljöer för människor, djur och växter, samt utgör ett säkert och hållbart råvatten för enskild vattenförsörjning i Göteborg 2020.

ÅTGÄRDER:

DELMÅL

17 GOD DRICKSVATTENKVALITET

Grundvatten som används för dricksvattenförsörjning har så låga halter av föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet att svenska riktvärden för dricksvattenkvalitet uppfylls 2020.

ÅTGÄRDER

108 142

18 SÄKRA GRUNDVATTENNIVÅER

Användningen av mark och vatten medför inte ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för växt- och djurliv, grundläggning och markstabilitet.

ÅTGÄRDER

142

8 HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD

Kust och hav i Göteborg ska år 2021 ha goda förutsättningar för rik biologisk mångfald och ha god tillgänglighet för rekreation.

ÅTGÄRDER: 110

DELMÅL

19 SKYDD AV MARINA OMRÅDEN

Senast år 2015 ska ett representativt nätverk av skyddsvärda marina områden omfattande minst 15 procent av Göteborg kommuns marina area ha ett långsiktigt skydd.

ÅTGÄRDER

120

20 MINSKAD PÅVERKAN FRÅN SJÖFART

Påverkan från sjöfart ska år 2021 inte ge bestående negativa effekter på växt- och djurliv i Göteborg.

ÅTGÄRDER

84 93 136 144

21 TILLGÄNGLIG KUST OCH SKÄRGÅRD

Göteborgs kust och skärgård ska år 2021 vara tillgänglig med ett varierat och miljöanpassat kultur-, natur- och rekreationsutbud.

ÅTGÄRDER

149 150 163 164 165 166 211

22 MINSKAD MÄNGD MARINT SKRÄP

Mängden marint skräp från Göteborg i havet utanför Göteborg ska minska med 50 procent till år 2015.

ÅTGÄRDER

135 136 147

9 ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP OCH MYLLRANDE VÅTMARKER

Natur-, kultur- och sociala värden i Göteborgs odlingslandskap och våtmarker ska bevaras och utvecklas samtidigt som produktionsförmågan behålls.

ÅTGÄRDER: 110

DELMÅL

23 VÅRDA NATUR- OCH KULTURMILJÖER I JORDBRUKSLANDSKAP OCH VÅTMARKER

I Göteborg ska natur- och kulturvärden i jordbrukslandskap och våtmarker vårdas långsiktigt.

ÅTGÄRDER

10 11 12 15 112 113 114 115 116 117

24 TILLGÄNGLIGA JORDBRUKSLANDSKAP OCH VÅTMARKER

I Göteborg ska friluftslivet ha en hög tillgänglighet till jordbrukslandskap och våtmarker.

ÅTGÄRDER

115 149 150 163 164 165 211

25 EKOLOGISK ODLING

Göteborg ska ha ett odlingslandskap för produktion med särskild inriktning på ekologisk odling.

ÅTGÄRDER

10 11 12 13 14 15 16 114 176 177
210

10 LEVANDE SKOGAR

Skogens sociala värden, kulturmiljövärden och biologiska mångfald ska värnas och utvecklas samtidigt som den biologiska produktionen upprätthålls.

ÅTGÄRDER: 110

DELMÅL

26 TILLGÄNGLIGA SKOGAR

Göteborgs skogar ska vara tillgängliga och stimulerande för alla.

ÅTGÄRDER

149 150 163 164 165 211

27 BIOLOGISK MÅNGFALD I SKOGEN

Skogens biologiska mångfald ska upprätthållas och utvecklas genom tydliga inslag av äldre värdefulla lövskogar, betad hagmark, bränd skogsmark och hård död ved.

ÅTGÄRDER

111 118 119

28 HÅLLBART SKOGSBRUK

Skogsbruk inom kommunen ska bedrivas i enlighet med certifieringssystemen FSC eller PEFC.

ÅTGÄRDER

118 138

11 GOD BEBYGGD MILJÖ

Den bebyggda miljön i Göteborgs Stad skall bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt.

ÅTGÄRDER:

DELMÅL

29 ATTRAKTIV BEBYGGELSESTRUKTUR

Bebyggelse, grönområden och andra offentliga platser samt transporter skall samverka till en god stadsstruktur.

30 MINSKADE AVFALLSMÄNGDER OCH ÖKAD RESURSHUSHÅLLNING

Mängden hushållsavfall per invånare år 2020 ska vara lägre jämfört med 2008, 453 kg/person, och resurserna i avfallet ska tas tillvara i så hög grad som möjligt, samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

31 MINSKAD ENERGIANVÄNDNING

Energianvändningen i bostäder ska minska med minst 30 procent och elanvändningen (exklusive industrin och transporter) ska minska med minst 20 procent fram till 2020 i förhållande till användningen 1995.

32 GOD INOMHUSMILJÖ

Radonhalten i alla bostadslägenheter som ägs av Göteborgs Stad är senast år 2020 lägre än 200 Bq/m³ luft, beräknat som årsmedelvärde. Radonhalten i alla förskolor och skolor i Göteborg är även framöver lägre än 200 Bq/m³ luft, beräknat som årsmedelvärde.

33 GOD LJUDMILJÖ

Minst 90 procent av Göteborgs invånare har senast år 2020 en utomhusnivå vid sitt boende som understiger 60 dBA ekvivalentnivå vid utsatt fasad. Minst 95 procent av stadens förskolor och grundskolor har senast år 2020 tillgång till lektyta med högst 55 dBA ekvivalentnivå. Samtliga stadsparkar har senast år 2020 nivåer som ligger under 50 dBA ekvivalentnivå på större delen av parkytan.

ÅTGÄRDER

13	14	15	33	39	40	48	49	50	51
52	55	57	58	59	60	61	62	63	81
124	125	126	127	129	130	132	133	134	148
149	150	151	152	153	154	155	156	157	158
159	160	161	162	165	167	168			

ÅTGÄRDER

5	8	24	69	70	71	72	73	74	75
76	77	78	79	80	143	169	173	192	193
194	195	196	197	198	203	204	205	208	209

ÅTGÄRDER

5	6	8	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	169	173	178	179	180	181	182
183	185	203	204	205					

ÅTGÄRDER

24	101	102	103	104
----	-----	-----	-----	-----

ÅTGÄRDER

24	28	29	30	31	33	34	35	36	37
38	41	42	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	59	60	61	62
63	64	65	66	67	68	81	86	87	89
99	109	126	186	187	190				

12 ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Göteborg ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter.

ÅTGÄRDER: 110 127

DELMÅL

34 VARIERAT LANDSKAP MED RIK BIOLOGISK MÅNGFALD

Göteborg ska till 2025 ha ett landskap med en rik variation av

- naturtyper
- gröna stråk
- goda spridningsmöjligheter
- fungerande ekologiska processer

så att den biologiska mångfalden inte minskar jämfört med 2008.

35 LIVSKRAFTIGA BESTÅND AV DAGFJÄRILAR

I Göteborg ska senast 2025 finnas sådana livsmiljöer att dagfjärilarna kan leva vidare i livskraftiga bestånd, med ett oförändrat eller ökande antal arter jämfört med 2008.

36 TILLGÅNG TILL ETT VARIERAT VÄXT- OCH DJURLIV

Göteborgarna ska ha tillgång till natur- och kulturmiljöer med ett varierat växt- och djurliv inom promenadavstånd (500 meter) från sin bostad.

ÅTGÄRDER

16 111 112 113 114 116 117 118 120 121
123 124 148 159 212

ÅTGÄRDER

123 124

ÅTGÄRDER

112 124 149 150 151 152 156 157 158 159
163 164 165 211

HANDLINGSPLAN

HANDLINGSPLAN FÖR MILJÖMÅLEN

Handlingsplanen innehåller sju åtgärdsstrategier med totalt 215 åtgärder. Inom varje åtgärdsstrategi finns ett antal åtgärdsområden som bryter ner strategierna i mindre, mer konkreta avsnitt.

LÄSANVISNING

I varje åtgärdsstrategi finns en inledande beskrivning av miljöfrågan som berörs, kort information om vad som redan är på gång inom Göteborgs Stad, vilka prioriterade budgetmål som berörs och vilka miljömål som berörs mest.

För varje åtgärd finns en kort beskrivning, information om vilken nämnd eller styrelse som föreslås ansvara för åtgärden, samt vilket eller vilka miljömål som huvudsakligen berörs. Många åtgärder påverkar flera miljömål direkt eller indirekt men ambitionen har varit att adressera de mest berörda.

I bilagan till handlingsplanen finns mer information om respektive åtgärd, kostnad, effekt och förslag till samarbetspartner.

MILJÖMÅLEN I FOKUS

Vi har tagit fram handlingsplanens åtgärder med miljömålen i fokus. Utifrån miljörapportens bedömningar av tillståndet i miljön har vi frågat oss vad som behöver göras för att vi ska nå respektive miljömål och vilka åtgärder Göteborgs Stad som organisation har rådighet över.

GENOMFÖRANDE AV HANDLINGSPLANEN

En del åtgärder i handlingsplanen pågår redan och själva processen med att ta fram miljöprogrammet har också satt igång mycket aktivitet runt om i staden. Därför har vi valt att inte ange specifika tidsangivelser för när åtgärderna i handlingsplanen ska genomföras. Vår uppfattning är att det bästa är att respektive nämnd och styrelse själva avgör när olika åtgärder ska påbörjas och avslutas.

Många åtgärder kommer att kunna genomföras inom befintliga budgetramar medan det för andra åtgärder kommer behövas ytterligare resurser. Om det visar sig att det finns ett bättre alternativ till en åtgärd är det möjligt för den ansvariga nämnden eller styrelsen att i dialog med miljö- och klimatnämnden föreslå och genomföra andra åtgärder istället. Huvudsaken är att det går att motivera att de har lika stor eller större effekt på det aktuella miljömålet. Eftersom vi förväntar oss att det kommer ske förändringar är det viktigt med en årlig uppföljning av handlingsplanen. Fördelen med miljöprogrammet är att vi underlättar prioriteringen av åtgärder ur ett hela staden-perspektiv.

VÅRT GEMENSAMMA MILJÖPROGRAM

Samverkan är basen för hela miljöprogrammet såväl under framtagandet, som under genomförandet. Miljöprogrammet handlar till stor del om att hitta gemensamma lösningar på gemensamma problem. Många förvaltningar och bolag har varit involverade i arbetsgrupper, samrådsgrupp och styrgrupp. Deltagarna i styrgruppen presenteras i samband med olika citat i handlingsplanen.

Omställningen till ett hållbart Göteborgssamhälle kan dock inte göras enbart av Göteborgs Stads organisation utan kommer att vara beroende av allas engagemang. Därför hoppas vi kunna utveckla våra former för samverkan. Mycket är redan på gång, många initiativ tas av medborgare, organisationer, näringslivet med flera. Vi måste bli mer lyhörda och göra vad vi kan för att underlätta initiativ som syftar till att göra Göteborg till en mer

levande och hållbar stad. För att ännu mer ska hända måste vi göra våra miljömål mer kända och ha en dialog med andra aktörer i Göteborgssamhället kring vad som krävs för att nå målen.

ÖVERGRIPANDE ÅTGÄRDER

Åtgärderna i handlingsplanen är en blandning av tekniska investeringar, ombyggnationer, planer, utredningar och påverkansarbete. Ibland kan det finnas behov av bättre kunskaper innan åtgärderna preciseras. Miljöfrågan är komplex och det finns ingen enstaka åtgärd som kan lösa problemen på egen hand.

Några åtgärder är övergripande och placeras därför inte in i någon särskild åtgärdsstrategi. De återfinns i detta inledande avsnitt.

1 TA FRAM EN VISION FÖR GÖTEBORGS MILJÖARBETE

MILJÖMÅL/DELMÅL

Vi ska formulera en kort och kärnfull vision för Göteborgs miljöarbete som annat miljöarbete kan ta avstamp i. I detta ligger även hur vi vill uppfattas på miljöområdet.

Alla

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

2 TA FRAM ETT HÅLLBARHETSINDEX FÖR FÖRETAG

MILJÖMÅL/DELMÅL

Vi ska utveckla och testa ett hållbarhetsindex för att underlätta etablering av företag med en miljömässigt hållbar affärsidé. Hållbarhetsindexet är tänkt att användas vid företagsetableringar och nyföretagande för att kunna mäta förändringar och sätta mätbara mål.

Alla

Ansvarig: Business Region Göteborg

3 UTRED INFÖRANDET AV ETT KLIMATPROTOKOLL

MILJÖMÅL/DELMÅL

Ett klimatprotokoll för företag och organisationer kan bli ett viktigt bidrag för att minska stadens klimatpåverkan. Åtgärden syftar i första hand till att utreda hur ett klimatprotokoll kan utformas, men i nästa skede att även införa klimatprotokollet i linje med utredningens resultat.

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

Ansvarig: Business Region Göteborg

4 UTVECKLA GREEN GOTHENBURG-KONCEPTET

MILJÖMÅL/DELMÅL

Vi ska samla kommunikation, marknadsföring och besökshantering kring hela stadens miljöarbete inom en organisation.

Alla

Ansvarig: Business Region Göteborg

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Över hela klotet märks redan effekterna och arbetet för att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser sker på många nivåer. Göteborg ska ta ansvar och vara en föregångare, med en offensiv, effektiv klimatpolitik. Genom att sprida goda exempel till omvärlden kan vi öka effekten av våra lokalt genomförda åtgärder.

I Göteborgs Stads budget för 2013 finns det prioriterade målet "Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad". I inriktningen till målet fastställs att de klimatpåverkande utsläppen ska minska med minst 40 procent till år 2020 jämfört med 1990 års nivå. Detta förutsätter att förbrukningen av fossila bränslen och metanläckaget årligen minskar med fem procent för att uppnå målet över tid. Denna inriktning är en kraftig skärpning av miljömålet Minskade utsläpp av koldioxid, ett delmål till miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Arbetet med att ta fram en klimatstrategi startade hösten 2012. Klimatstrategin ska förtydliga vad vi måste göra på klimatområdet fram till år 2050 för att miljömålet Begränsad klimatpåverkan ska nås. Klimatstrategin har två huvudsyften. Det ena är att den ska fungera som en ny energiplan för Göteborg och beskriva hur stadens energiförsörjning kan ske på ett hållbart och tryggt sätt. Det andra syftet är att visa hur vi gemensamt kan minska våra utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser. Klimatstrategin kommer att innehålla mål och strategier för hur vi ska jobba med långsiktiga lösningar inom områdena energi, transporter och konsumtion.

Idag beräknas stadens klimatpåverkan utifrån ett så kallat produktionsbaserat perspektiv. Det innebär till exempel att utsläppen från oljeproduktionen i raffinaderierna "belastar" Göteborg, trots att den inte bara är till för göteborgarna. Däremot räknas inte utsläppen från till exempel våra flygresor eller från alla varor vi använder men som tillverkas utanför staden. Det är en stor utmaning att hitta modeller för att beskriva vår verkliga klimatbelastning. Idag saknas detta. Men det är en ännu större utmaning att ställa om så att vi står för en rättvis och hållbar del av utsläppen som är vårt långsiktiga mål.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad
- Staden ska bättre möta göteborgarnas bostadsbehov

Miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

LIVSSTIL

I Göteborgs Stads budget för 2013 uttrycks viljan att vi ska medverka till att människor utvecklar beteenden och konsumtionsmönster som är långsiktigt hållbara. För att detta ska bli möjligt behöver konsumtionsmönstren ändras och vi behöver aktivt arbeta för att minska konsumtionsstressen. Det ställer nya krav på Göteborgs Stad som organisation och ger oss nya utmaningar. Vi behöver utveckla nya arbetsmetoder och ansvarsfördelningar för att kunna arbeta med konsumtionsfrågorna på ett effektivt och verkningsfullt sätt.

Det behövs medvetenhet, kunskap och förändrade vanor för att få till livsstilsförändringar som har en långsiktig effekt och leder till mer miljöanpassat konsumentbeteende. Göteborgs Stad har bland annat genomfört projektet Leva Livet där vi jobbat med praktiskt beteendeförändringsarbete för en mer miljöanpassad livsstil.

5 UTVECKLA PROJEKT LEVA LIVET

Att utveckla projektet Leva Livet handlar om att vi gemensamt och organiserat uppvaktar och coachar göteborgarna till en hållbar livsstil med bibehållen eller ökad livskvalitet.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

6 HJÄLP GÖTEBORGARNA TILL EN ENERGIEFFEKTIV LIVSSTIL

För att minska energianvändningen i hushåll ska enskilda göteborgare få möjlighet att delta i ett projekt där de får tips och råd om hur de kan minska sin energianvändning hemma och bli mer medvetna om vilka aktiviteter i vardagen som kräver mycket energi. Projektet kan utformas som en tävling där deltagarna tävlar mot varandra i vem som kan spara mest energi.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

7 TILLHANDAHÅLL EN DIGITAL TJÄNST FÖR MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Göteborgs Stad ska erbjuda en webb/mobiltjänst som syftar till att ge användare (individer, hushåll eller grupper av människor exempelvis skolklasser) en överskådlig bild av sin klimatpåverkan samt feedback på vad de kan göra för att minska sina utsläpp. Tjänsten kan kompletteras med bonussystem som belönar användarna när de minskar sina utsläpp till specifika mål.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

8 UTRED MILJÖ- OCH KLIMATPÅVERKAN FRÅN OLIKA TYPHUSHÅLL

Idag finns inget tillförlitligt och användbart sätt att beräkna våra invånares miljöpåverkan. Därför ska vi utreda möjligheten att beräkna miljö- och klimatpåverkan från olika typhushåll i Göteborg.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

9 UNDERLÄTTA FÖR SMÅSKALIG ELPRODUKTION

Vi ska bidra till att fler göteborgare väljer att installera solceller. Åtgärden syftar till att öka ambitionsnivån kring information och marknadsföring om hur solcellsproduktion går till i praktiken.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

MAT

Att trygga tillgången till livsmedel är viktigt i en tid när klimatförändringar och resursknapphet skapar osäkerhet kring livsmedelsförsörjningen. Ett sätt är att odla i staden och att underlätta för detta. Det har också positiva effekter på den biologiska mångfalden och upplevelsen av en attraktiv stad. Det bubblar av initiativ runt om i staden idag, men staden kan bli ännu grönare.

10 DELTA I ARBETET MED EN REGIONAL LIVSMEDELSSTRATEGI

När Västra Götalandsregionen påbörjar arbete med att ta fram en gemensam regional livsmedelsstrategi ska vi delta aktivt i det arbetet.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 25 Ekologisk odling

11 TA FRAM EN LOKAL LIVSMEDELSSTRATEGI

För att säkra livsmedelstryggheten ska vi ta fram en lokal livsmedelsstrategi där fokus ligger på en miljömässigt och socialt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 25 Ekologisk odling

12 DELTA I EU-PROJEKTET SUSTAINABLE FOOD IN URBAN COMMUNITIES

Vi deltar i EU-projektet Sustainable food in urban communities. Städerna som deltar ska utbyta erfarenheter kring hållbar och resurseffektiv produktion, försäljning och konsumtion av livsmedel i städer. Projektet syftar till att utveckla hållbara system för livsmedel i städer och därmed minska matens klimatpåverkan.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 25 Ekologisk odling

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

13 ODLA MER I GÖTEBORG

Ett intensivt och viktigt arbete pågår med att stimulera stadsnära odling på kommunal mark. Odling i staden är även viktig på mark som inte ägs av kommunen. Vi ska kommunicera odlandets fördelar till invånarna och erbjuda en möjlighet att delta.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

14 SKAPA ETT NÄTVERK FÖR AKTÖRER INOM STADSNÄRA ODLING

Intresset för stadsnära odling växer rekordsnabbt och många olika aktörer är inblandade. Vi ska starta ett nätverk där offentliga, privata och frivilliga aktörer kan träffas och utbyta erfarenheter, berätta om aktuella projekt och ta hand om nya idéer.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

15 UTVECKLA ALLMÄN ODLING AV FRUKT OCH BÄR

Vi ska odla mer frukt och bär i Göteborg. Frukten och bären ska vara fria för allmänheten att plocka av. De allmänna planteringarna kompletterar privata trädgårdar och odlingslotter och ger alla Göteborgs invånare möjlighet att få tillgång till färsk frukt och bär.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

16 GENOMFÖR ÅTGÄRDER I ENLIGHET MED FÖRSTUDIE KRING LANDSBYGDSUTVECKLING INOM RAMEN FÖR STADSLANDET GÖTEBORG

I nordöstra Göteborg finns goda möjligheter för grön och ekologiskt hållbar affärsutveckling. Området har stora naturresurser och en befolkning som många gånger har värdefulla kunskaper inom till exempel odling och livsmedelsförädling. Förstudien Stadslandet Göteborg syftar till att i dialog med boende, stadens förvaltningar, näringsliv och föreningsliv undersöka möjligheterna för en mer mångfunktionell naturresursanvändning och grön affärsutveckling för nya jobb, grön integration och nya innovativa vägar för utvecklingssamverkan mellan stad och land. Vi ska genomföra åtgärder i enlighet med förstudien för att på sikt kunna genomföra ett större projekt i Nordöstra Göteborg.

Ansvarig: Utveckling Nordost

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 25 Ekologisk odling
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 25 Ekologisk odling
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 25 Ekologisk odling
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 25 Ekologisk odling
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

ENERGIEFFEKTIVISERING

Användningen av energi i den bebyggda miljön bidrar till Göteborgs klimatpåverkan och de som använder mest el är butiker, restauranger och andra tjänsteföretag. Idag pågår arbete med till exempel energi- och klimatrådgivning till företag och organisationer, men det krävs ytterligare insatser om miljömålen ska kunna nås. Göteborgarnas energianvändning beror dels på standarden på de bostäder de bor i och dels på hur de väljer att använda energi. Som hyresgäst är det svårt att påverka bostaden, men för de som äger sin bostad själva så går det ofta att göra mycket för att minska energianvändningen. Alla har dock möjlighet att anstränga sig för att använda så lite energi som möjligt.

17 SAMORDNA GÖTEBORGS STADS ENERGITJÄNSTER TILL FÖRETAG

Flera av stadens förvaltningar och bolag arbetar med att påverka företag att energieffektivisera. Detta arbete ska samordnas, så att det bedrivs så effektivt och strategiskt som möjligt. Syftet är att få företag i Göteborg att energieffektivisera sina verksamheter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

18 INFORMERA FÖRETAG OM ENERGI- EFFEKTIVISERINGSSTÖD

Vi ska informera företag om befintliga energieffektiviseringsstöd som går att söka hos Energimyndigheten.

Ansvarig: Nämnden för Konsument och Medborgarservice

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

19 LAGRA ENERGI I BYGGNADER

En av de viktigaste utmaningarna för energisystemet är att kunna lagra energi på olika sätt. Vi arbetar med frågan på flera fronter, men det finns mer att göra och ett samarbete med flera aktörer i staden skulle underlätta utvecklingen.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

20 BEDRIV TILLSYN FÖR MINSKAD ENERGIANVÄNDNING

Vi ska fokusera på energifrågan vid tillsyn av miljöfarliga verksamheter och andra verksamhetsutövare där vi har lagstöd att bedriva vår tillsyn av energianvändning. Syftet med åtgärden är att minska energianvändningen och användningen av icke förnybara bränslen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

21 INSTALLERA ENERGI MÄTARE I PRIVATA FASTIGHETER

Vi ska påverka privata fastighetsägare att installera fler smarta energimätare i bostäder och lokaler. Att visualisera alla rörliga kostnader kopplade till hyresgäst eller verksamhet har visat sig vara ett bra sätt att få hyresgäster att minska sin energianvändning.

Ansvarig: Nämnden för Konsument och Medborgarservice

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

22 VISUALISERA ENERGI FÖRBRUKNING I GÖTEBORGS STADS OFFENTLIGA BYGGNADER

Syftet är att öka medvetenheten och påverka beteendet. Många människor besöker stadens byggnader regelbundet. Dessa lämpar sig därför väl för att utrustas med utrustning som kan visualisera energiförbrukning på ett pedagogiskt sätt.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 31 Minskad energianvändning

”

Det hållbara Göteborgssamhället förverkligar vi genom fortsatt satsning på energieffektivisering och förnybar energi – här har vi alla en roll.

/ Lotta Brändström, vd Göteborg Energi

23 UTVECKLA ENERGI RÅDGIVNINGEN

Idag saknas det resurser för att bedriva en energirådgivning som når ända fram. Vi vill nå fler och kunna ge dem det stöd de vill ha. Vi ska bygga upp resurser för att möta mindre fastighetsägare och verksamheter men även villakunder för att ge energirådgivning.

Ansvarig: Nämnden för Konsument och Medborgarservice

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

ENERGI FÖR BYGGNADER

Om miljömålen ska kunna nås behöver energianvändningen i byggnader minska. Med stöd av Göteborgs Stads Program för miljöanpassat byggande ställer vi hårdare energikrav för nybyggnation på kommunal mark. Ett annat pågående arbete är det som bedrivs inom Gemensam byggprocess som är ett systematiskt arbetssätt för hur Göteborgs Stad ska genomföra byggprojekt. I Gemensam byggprocess samlas och tydliggörs olika miljö- och energikrav, till exempel krav på energihushållning, som är beslutade om och ska gälla för byggprojekt som beställs av Göteborgs Stad. Göteborg kommer under åren 2012-2016 att delta i ett projekt om fjärrvärme och fjärrkyla inom ramen för Smart cities. Den största utmaningen är att minska energianvändningen i befintlig bebyggelse. Åtgärder om detta finns i åtgärdsstrategin Göteborgs Stad som föregångare.

24 REVIDERA "PROGRAM FÖR MILJÖANPASSAT BYGGANDE"

För att uppfylla våra mål för en hållbar utveckling av byggande på kommunal mark har vi tagit fram ett program för miljöanpassat byggande. Programmet avser i första hand all nyproduktion av bostäder på kommunal mark. Avsikten är att programmet ska följas upp, utvärderas och revideras. Vid en revidering av programmet finns det några punkter som under arbetet med miljöprogrammets handlingsplan har identifierats som särskilt viktiga att beakta.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning
- 32 God inomhusmiljö
- 33 God ljudmiljö

25 FORTSÄTT ARBETET FÖR SKÄRPNING AV ENERGIKRAVEN I BOVERKETS BYGGREGLER

Göteborgs Stad kan inte tvinga byggtreprenörer att bygga bostäder med lägre energibehov än vad som fastställs i Boverkets byggregler (BBR). Boverkets byggregler är dock inte tillräckligt offensiva och teknikdrivande - det behövs hårdare krav. Vi behöver därför verka för att Boverkets byggregler skärps rejält.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden

26 BEAKTA RESURSEFFEKTIV ENERGI FÖRSÖRJNING VID NYBYGGNATION

Idag tar översiktsplanen hänsyn till energifrågan i form av transporter och kollektivtrafik, däremot gör den ingen analys över stadens potential för resurseffektiv energiförsörjning kopplat till den fysiska planeringen. För att kunna göra detta måste arbetssätt och metodik utvecklas så att energiaspekterna kan inarbetas på ett tidigt skede i den fysiska planeringen på ett tydligare sätt än vad som sker idag. Ett sätt att göra detta kan vara att se till att energiplanen innehåller material som med enkelhet kan lyftas in i processen med en översiktsplan, till exempel i form av kartor.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Miljö- och klimatnämnden

27 UTRED MÖJLIGHETEN ATT BYGGA UT FJÄRRVÄRMEN TILL YTTERHAMNEN

Idag saknas fjärrvärmefördistribution till stora delar av ytterhamnsområdet. Vi ska utreda möjligheten att bygga ut fjärrvärmenätet dit, både för uppvärmning av fastigheter, men även för att försörja en del verksamheter med processvärme.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 2 Frisk luft

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

GODSTRAFIK

Transporter av gods med tunga lastbilar till, från och genom Göteborgs tätort är en betydande källa till buller, trängsel och utsläpp av partiklar och kvävedioxider. Då staden fungerar som både ett regionalt logistikcentrum och en transitpunkt för stora godsmängder till och från Norden bidrar trafiken med tunga godsfordon på vägarna väsentligt till de lokala utsläppen.

28 TA FRAM EN GODSPLAN

Vi ska ta fram en godsplan som fördjupar stadens inriktning kring till exempel distribution, kombiterminal och industrispår, utpekade godstransportleder och utvecklingsbehov. Behovet av en godsplan för Göteborg har identifierats i arbetet med trafikstrategin.

Ansvarig: Trafiknämnden

29 INITIERA PILOTPROJEKT FÖR ATT INTRODUCERA NY FORDONSTEKNIK

Vi ska ta större ansvar för att initiera och delta i teknikdrivande projekt som syftar till att utveckla nya fordon och distributionslösningar. Målet är att effektivisera distributionen av varor och material i tätbebyggda delar av staden, och att en högre andel transporter utförs med utsläppsfria fordon.

Ansvarig: Trafiknämnden

30 UTRED INCITAMENT FÖR KÖP AV TUNGA MILJÖFORDON

Det behövs incitament som gör det lönsamt för godsdistributörer och andra inköpare av tunga fordon att välja miljöfordon. Vi ska utreda förutsättningarna för och effekterna av sådana incitament.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Frisk luft
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Frisk luft
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 33 God ljudmiljö

”

Vi måste underlätta för näringslivets övergång till miljöanpassade transporter med smarta logistiklösningar för allt slags gods.

/ Birgitta Hellgren, direktör Trafikkontoret

31 SAMORDNA LEVERANSER TILL OCH FRÅN BYGGPROJEKT

Omfattande bygg- och anläggningsprojekt kommer att genomföras i Göteborgsregionen under en kommande 15-årsperiod. I samband med detta kommer det att genereras transporter av material till bygg- och anläggningsverksamhet, massor (schaktmassor i olika fraktioner), och avfall. För att uppnå en effektiv hantering av transporter och material kan en del åtgärder vidtas så som att:

- Ställa krav på entreprenader, leverantörer och transportörer att möjliggöra överflyttning av gods till järnväg.
- Ta in material och byggelement via intermodala tåg till Gullbergsvass.
- Etablera en materialdepå som kan fungera som en samlastningspunkt och ett buffertlager

Ansvarig: Trafiknämnden

32 VERKA FÖR ATT ETABLERA EN KOMBITERMINAL

En ny kombiterminal, där styckegods kan omlastas, ska etableras i Göteborg eftersom det är en strategiskt viktig fråga för transportbranschen, speciellt kopplat till järnvägen. Vi bör vara aktiva i frågan, men har inte egen rådighet. Vi bör också verka för en hög användning av kombiterminalen med målsättning att öka andelen tågtransporterat gods till och från Göteborg.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid

ÖKAD ANDEL HÅLLBART RESANDE

Trafiken har stor miljöpåverkan i staden genom buller och utsläpp av föroreningar. Men även om vi lyckas minimera denna miljöpåverkan återstår problemet med att trafiken tar mycket yta i anspråk vilket skapar barriärer, som begränsar rörligheten både för människor och för djur.

Vi gör mycket för att minska trafikens miljöpåverkan. Kampanjen ”Nya Vägvanor” som fokuserar på att förändring måste ske genom aktiva val av alternativ till bilen är en del av det arbetet. Vår parkeringspolicy är ett annat exempel. Men det krävs ännu mer och nya vägar löser inte problemet, tvärtom skapas mer trafik. Kollektivtrafiken inom staden måste förbättras eftersom Västsvenska infrastrukturpaketets satsningar främst fokuserar på inpendlingen över kommungränsen. Dessutom är det viktigt att etablera ny bebyggelse så att de kan försörjas med god kollektivtrafik och att lokala resor med cykel och gång upplevs som attraktiva.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Det hållbara resandet ska öka - Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad.

Miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

HASTIGHET

De flesta påverkansfaktorer från trafiken är beroende av trafikens hastighet och många negativa effekter kan vi minska genom att sänka hastighetsgränserna. Förutom miljömässiga och säkerhetsmässiga aspekter ökar cykelns och kollektivtrafikens konkurrenskraft om hastigheterna sänks. Att genomföra en kraftfull hastighetsreform är ett av stadens viktigaste verktyg för att miljömålen ska kunna nås.

33 SÄNK HASTIGHETEN I STADEN

För att göra staden öppen och inbjudande för gång- och cykeltrafik, samt för att minska bullret, ska hastigheten för bilar i tätbebyggda delar av staden sänkas. Det uppnås genom en kombination av skyltad hastighet och fysiska åtgärder i gatumiljön så att farten dämpas till lämplig nivå.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

34 VERKA FÖR SÄNKTA HASTIGHETER PÅ INFARTSLEDERNA

Vi ska utreda vilken hastighet som ger störst miljöeffekt på respektive vägvagns utifrån de nya hastighetsgränser som nyligen införts på infartslederna. Efter utredningen ska vi verka för att dessa hastigheter införs.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

PARKERING

Möjligheten att använda parkering som verktyg för att främja resande med kollektivtrafik och cykel är idag en underutnyttjad potential. Strategiska parkeringsåtgärder är ett av de effektivaste styrmedlen för att locka dagens bilister till att välja miljövänligare färdväg, där vi också har egen rådighet. Göteborgs Stads parkeringspolicy syftar till att minska arbetspendlingen med bil, minska antalet långtidsuppställda bilar i gatumark och stimulera cykling och bilpooler genom att prioritera deras parkeringsbehov. Fortsatt implementering av parkeringspolicy är nödvändig för att miljömålen ska kunna nås. Speciellt fokus bör läggas på att i enlighet med policyen minska tillgång och efterfrågan på arbetsplatsparkering där tillgängligheten till kollektivtrafik och cykel är god.

35 VERKA FÖR MÖJLIGHETEN ATT TA UT PARKERINGSavgifter PÅ PRIVAT TOMTMARK

Tillgången till parkeringsplatser, särskilt för heldagsparkering, är en av de faktorer som påverkar hur attraktiv bilen är som färdmedel för arbetspendling. Att belägga arbetsplatsparkering med en kommunal avgift skapar ett incitament för pendlare att överväga andra sätt att resa än med bil. Detta skulle troligen behöva svensk lagändring.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

36 UTVÄRDERA OCH VID BEHOV SKÄRP GÖTEBORGS STADS PARKERINGSPOLICY

Den nuvarande parkeringspolicy fastställdes 2009. I nuläget ska fokus ligga på att genomföra policyen men när den så småningom utvärderas ska vi särskilt titta närmare på om den är tillräckligt styrande för att våra miljömål ska uppfyllas.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

37 UTRED MÖJLIGHETEN ATT SÄRSKILJA PARKERINGS-PLATSER FRÅN HYRES-/BOENDEKOSTNADEN

Idag får hyresgäster utan bil vara med och subventionera de som har bil. Åtgärden handlar om att utreda om och hur det skulle kunna fungera ekonomiskt och avtalsmässigt att till exempel ställa krav i avtal att parkeringskostnaden inte får ingå i hyran/avgiften/priset på nybyggda lägenheter utan ska bekostas av användarna.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

38 MINSKA SÖKTRAFIKEN

Genom att vägleda bilister direkt till ett parkeringsområde med lediga parkeringsplatser minskar söktrafiken.

Ansvarig: Parkeringsbolaget

39 SKAPA ATTRAKTIVARE PARKERINGSHUS

I enlighet med parkeringspolicyn ska vi göra parkeringshusen mer attraktiva så att bilister parkerar där istället för på gatorna. Det ger mindre ianspråktagande av mark till gatuparkeringar.

Ansvarig: Parkeringsbolaget

40 TA FRAM TESTOMRÅDEN FÖR AUTOMATISK FORDONSPARKERING

Fordonstillverkare utvecklar system som gör att fordon kan parkeras mer eller mindre automatiskt med teknik som stödjer föraren för att utnyttja små ytor. Denna teknik kan bli ett viktigt tillskott för att minska behoven av ytor för parkering och därmed frigöra mark i staden som kan användas till att skapa mer attraktiva utemiljöer eller ge ökat utrymme till kollektivtrafik, gång och cykel. Vi ska initiera ett pilotområde där tekniken testas på utvalda fordon.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

MINSKA TRAFIKENS KLIMATBELASTNING

Vilken klimatbelastning trafiken har beror huvudsakligen på hur långt man reser eller transporterar någonting, om bränslet är fossilt eller förnybart och hur bränsleeffektiva fordonen är. Vi har störst möjlighet att påverka rese- och transportbehov som tar sig uttryck i hur långt man reser eller transporterar någonting. I Göteborg infördes trängselskatt i januari 2013, där ett syfte är att minska antalet transportkilometer med bil genom att fler ska välja att åka kollektivt eller cykla.

41 VERKA FÖR KLIMATANPASSADE RESEAVDRAG

Reglerna för skatteavdrag för arbetsresor behöver skärpas för att bli mer klimatanpassade. Vi ska aktivt verka för att få igenom en sådan skärpning.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

42 UPPRÄTTA FLER GRÖNA TRANSPORTPLANER

Vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete bör kommunen ingå ett avtal med exploatören om upprättande av ”Gröna transportplaner” för att se till att byggandet inte ökar biltrafiken. För att vi ska kunna göra detta behövs en politiskt beslutad princip.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

43 UTRED KOLDIOXIDDIFFERENTIERAD LANDNINGSAVGIFT PÅ GÖTEBORG CITY AIRPORT

Ett sätt att uppmuntra användning av bränslesnålare flygmotorer är att basera en landningsavgift på flygplanens utsläpp av koldioxid. Vi ska därför utreda om det finns förutsättningar att införa sådana kommunala avgifter på flyg som landar på Göteborg City Airport i Säve, och om möjligt införa avgifter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid

44 VERKA FÖR ATT ANVÄNDA TRÄNGSELSKATTEN SOM STÖD FÖR HÅLLBART RESANDE

Trängselskatt är ett effektivt sätt att påverka resandet med bil. Trängselskatten behöver användas under överskådlig tid som ett sätt att styra mot budgetens prioriterade mål som säger att Göteborg ska bli en klimatneutral stad. Förändringar i trängselskatten behöver utformas så att de stödjer utvecklingen mot ett hållbart resande.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

45 BEDRIV TILLSYN PÅ TRANSPORT- INTENSIVA VERKSAMHETER

Vid tillsyn av miljöfarliga, transportdrivande/transportintensiva verksamheter ska vi även titta på titta på företagets interna transporter, inom verksamheten, och externa transporter, till/från kund.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

46 VERKA FÖR ATT UTVECKLA ETT KOMBINERAT RESKORT

Vi ska verka för att Västtrafik utvecklar ett samarbete tillsammans med befintliga bilpools- och låncykeloperatörer med syfte att skapa gemensamma erbjudanden gällande kampanjer, betalsystem och information kring hela resan.

Ansvarig: Trafiknämnden

47 INITIERA PROJEKT FÖR UTVECKLING AV E-HANDELSLOGISTIK

Det ska vara lätt att leva utan bil i Göteborg. Elektronisk handel med dagligvaror behöver utvecklas så att distributionsfordon kan köra ut varor till kunden, istället för att kunden alltid måste ta sig till affären. Vi ska initiera projekt i samverkan med branschorganisationer, företagarföreningar och affärer för att stödja en sådan utveckling.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

CYKEL OCH GÅNG

Förbättringar för fotgängare och cyklister är ett sätt att arbeta för att det hållbara resandet ska öka. Färre bilar och fler fotgängare och cyklister ger ett ökat folkliv som i sin tur gör en plats mer trivsam och attraktiv. Enligt Göteborgs Stads budget för 2013 ska Göteborg utvecklas till en cykelstad och arbetet med att ta fram en ny cykelplan som startade hösten 2012 kommer att vara en viktig pusselbit för att detta ska kunna ske.

48 BYGG ETT CYKELRESECENTRUM

Vid Centralstationen ska vi bygga en bevakad cykelparkering som även erbjuder mervärden i form av service, uthyrning, försäljning och möjlighet att förvara cykeln säkert under natten.

Ansvarig: Trafiknämnden

49 BYGG EN GÅNG- OCH CYKELBRO ÖVER ÄLVEN

Göta älv kan upplevas som en barriär som delar Göteborg. Tillgängligheten för cyklister och fotgängare kan förbättras betydligt genom att vi anlägger en lågbro för gång- och cykeltrafik till Frihamnen i Östra Hamngatans och Avenyns förlängning. Förbättrade möjligheter att cykla och gå över älven avlastar dessutom kollektivtrafiken.

Ansvarig: Trafiknämnden, Byggnadsnämnden (Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden)

50 BYGG CYKELFARTSGATOR

En cykelfartsgata är en gata där man blandar cyklister med bilister och där bilisterna måste anpassa sig till cyklisternas hastighet. I den nya cykelplanen för Göteborg kommer flera områden att pekas ut som lämpliga cykelfartsgator.

Ansvarig: Trafiknämnden

51 BYGG SUPERCYKELBANOR

Fler och fler göteborgare vill och bör arbetspendla med cykel, men hittills har inte mycket gjorts för att underlätta detta. Därför ska vi bygga breda cykelbanor till bostadsområdena i ytterområdena i första hand, men även till kranskommunerna. Dessa supercykelbanor ska vara huvudstråk för cykling till och genom staden.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

52 SKAPA FLER CYKELPARKERINGAR

I Göteborg har vi hittills satsat på cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafik-hållplatser. Nu behöver vi även förbättra möjligheten att parkera cykeln på gator i anslutning till exempelvis affärer, muséer, biografteater och restauranger.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

53 FÖRBÄTTRA FRAMKOMLIGHETEN FÖR CYKLISTER

Vi ska jobba aktivt för att öka framkomlighet och flöde för cyklister, särskilt i förhållande till bil och där ingen konflikt med kollektivtrafik finns.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

54 VERKA FÖR MÖJLIGHETEN ATT TA MED CYKEL I KOLLEKTIVTRAFIKEN

Det är viktigt att kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik stärks. Ett sätt att öka kollektivtrafikens attraktivitet är att underlätta att ta med cykeln på kollektivtrafikresan. Vi ska verka för möjligheten att ta med cykel kostnadsfritt på viss kollektivtrafik.

Ansvarig: Trafiknämnden

55 FÖRBERED FÖR ETT NYTT LÅNECYKELSYSTEM

I god tid innan avtalet om Styr och Ställ går ut behöver vi fundera på hur vi vill att nästa generation lånecyklar ska se ut. Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande. Vi ska därför förbereda för ett nytt lånecykelsystem som har hög flexibilitet och kan utökas stegvis.

Ansvarig: Trafiknämnden

56 TILLÅT CYKLING PÅ VÄGBANA ÄVEN OM DET FINNS CYKELBANA

Idag är det som cyklist inte tillåtet att cykla på vägbanan om det finns en intelligande cykelbana. Vi ska verka för att denna regel tas bort för att avlasta befintliga cykelbanor som börjar bli trånga och för att öka möjligheten att cykla fort utan att minska trygghetskänslan för de som vill cykla i en beskedligare hastighet.

Ansvarig: Trafiknämnden

57 UTVECKLA CYKELRESEPLANERAREN FÖR MOBILA APPLIKATIONER

Vi ska utveckla mobila informationstjänster som underlättar för cyklister att finna snabba och säkra cykelvägar. Trafikkontoret kommer under 2013 att lansera en mobilapplikation för felanmälan.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

58 SAMORDNA OCH FÖRBÄTTRA DRIFT OCH UNDERHÅLL AV CYKELBANOR

Drift och underhåll av Göteborgs cykelbanor sköts av både Trafikkontoret och Park- och Naturförvaltningen. Dessa båda har olika krav på sina entreprenörer vilket resulterar i, ur ett medborgarperspektiv, en oförklarlig skillnad i drift och underhåll av stadens cykelvägnät. Dessa två förvaltningar ska komma överens om en gemensam ambitionsnivå och gemensamma riktlinjer till sina entreprenörer.

Ansvarig: Trafiknämnden, Park- och naturnämnden

59 FÖLJ UPP OCH UTÖKA PRIORITERAD VINTERVÄGHÅLLNING AV VIKTIGA CYKELBANOR

Som en följd av att fler och fler inser cykelns fördelar som ett snabbt och smidigt transportmedel blir vintercykling allt vanligare i Göteborg. Staden behöver möta denna förändring genom att, i större utsträckning, prioritera cykelbanorna vid snöröjningen.

Ansvarig: Trafiknämnden

60 GÖR DET ATTRAKTIVT OCH SÄKERT ATT CYKLA TILL SKOLOR

För att fler ska cykla eller gå till skolan istället för att bli skjutsade i bil behövs bättre cykelparkeringar och cykelvägar vid skolorna. För att förbättra trafiksäkerheten vid skolorna ska vi inventera cykelmiljön kring tio skolor per år och förbättra den vid fem per år.

Ansvarig: Trafiknämnden, Lokalnämnden

61 TA FRAM EN FOTGÄNGARPLAN

Trafikstrategin lyfter upp fotgängarens betydelse i staden och transportsystemet på flera olika nivåer. För att realisera den potential som ligger i ett ökat transportarbete till fots är det nödvändigt att ta fram en plan för vad som behöver göras, när och hur. Fotgängares behov och villkor likställs ofta med cyklisters, som i mångt och mycket stämmer överens, men inte alltid. Vi ska därför ta fram en fotgängarplan för Göteborg.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

62 SKAPA FLER GÅNGFARTSGATOR I CENTRUM

I tätbebyggda delar av staden ska bilar köra i en hastighet som gör stadsmiljön anpassad efter de gåendes villkor. Därför ska vi omvandla fler gator i centrum till gångfartsområden.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

63 STÄRK GÅNGSTRÅK I CENTRALA GÖTEBORG

Vi ska arbeta med att stärka gångstråk i centrala delar av staden. Huvudsyftet är att komplettera och avlasta kollektivtrafiken i de centrala delarna av staden.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

BILPOOL

Bilpooler har många fördelar:

- Minskade koldioxidutsläpp eftersom bilarna släpper ut mindre än genomsnittet.
- De som är anslutna till bilpool effektiviserar sitt bilresande.
- Anställda som använder bil i tjänsten behöver inte köra privat bil till arbetet om de har tillgång till poolbil på arbetet.
- Stadens yta kan användas mer effektivt, eftersom en bilpoolsbil ersätter 3-5 individuellt utnyttjade bilar.

I Göteborgs Stad har vi arbetat aktivt i drygt tio år med att införa bilpooler i stadens verksamheter. Staden har som mål att 20 000 invånare ska vara medlemmar i en bilpool till år 2015, år 2011 var antalet 12 500 stycken.

64 STÖTTA BILPOOLSUTVECKLINGEN

Att vara medlem i en bilpool är många gånger ett mycket bra alternativ till att äga en egen bil. Vi ska aktivt stödja bilpoolsutvecklingen enligt åtgärderna i den bilpoolsstrategi som antogs av kommunfullmäktige under 2012.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

KOLLEKTIVTRAFIK

För att göteborgarna ska välja kollektivtrafiken före bilen måste kollektivtrafiken vara attraktiv. De satsningar som görs inom ramen för Västsvenska paketet är en början, men de kommer inte att vara tillräckliga för att stadens miljö- och tillgänglighetsmål ska kunna nås. Främst behöver Västsvenska paketet kompletteras med mer kollektivtrafik inom kommunens gränser.

65 UTRED HUR KAPACITETEN MED KOLLEKTIVTRAFIK KAN HÖJAS I CENTRALA STADEN

Stora kollektivtrafikinvesteringar kommer att vara nödvändiga. Det är högst sannolikt att någon form av kapacitetsstarkt system som exempelvis automatbana behövs för att kunna komplettera dagens system med spårvagn och buss. Exakta sträckningar och systemlösningar ska utredas samlat och i samråd med övriga berörda aktörer, till exempel Västra Götalandsregionen och Västtrafik.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

66 UTRED FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT BYGGA LINBANA

Ytterligare stora kollektivtrafikinvesteringar utöver Västsvenska paketet kommer att vara nödvändiga om stadens miljö- och tillgänglighetsmål ska nås. Vi ska göra en förstudie kring möjligheten att bygga linbana som ett komplement till kollektivtrafiken i Göteborg. Linbanor kan ta oss över älven och förbinder Hisingen med fastlandet, men också knyta ihop stadsdelar i nordöstra Göteborg samt Gullbergsvass och Stampenområdet.

Ansvarig: Trafiknämnden (Hanteras inom arbetet med Jubileumsplan Göteborg 2021 och Vision Älvstaden)

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

”

Vi måste prioritera utbyggnaden av bra kollektivtrafik för människor i alla åldrar och med olika behov.
/ Birgitta Hellgren, direktör Trafikkontoret

67 VERKA FÖR ATT INKLUDERA FRI KOLLEKTIV-TRAFIK I EVENEMANGSBILJETTER

För att stärka Göteborgs position som en evenemangsstad och samtidigt kunna öka kollektivtrafikens marknadsandel ska vi göra ett pilotförsök där färdbevis för kollektivtrafiken ingår i biljetten till vissa evenemang.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

68 ANVÄND FLEXLINJEN FÖR MINSKAT FRITIDSRESANDE MED BIL

Den anropsstyrda kollektivtrafiken ska utvecklas så att den till exempel kan kombineras med träningstider på olika idrottsanläggningar.

Ansvarig: Färdtjänstnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

ÖKAD RESURSHUSHÅLLNING

Avfallsmängderna har ökat stadigt i Sverige sedan mätningarna började. För att jordens resurser ska räcka till framtida generationer måste denna negativa trend brytas. Ett sätt att göra detta är att återanvända och återvinna produkter och råvaror.

Mycket arbete görs redan idag för att öka resurshushållningen i Göteborg. Informationen på www.envarldutansopor.nu och införandet av viktbaserad avfallstaxa är några exempel på sådant arbete.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Resurshushållningen ska öka - Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad

Miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

AVFALLSMINIMERING OCH ÅTERANVÄNDNING

Att förebygga uppkomsten av avfall ger miljövinster som ofta är betydligt större än de miljövinster som genereras då ett avfall material- eller energiåtervinns. Kretsloppsparken Alelyckan är ett lyckat exempel på vad Göteborg tidigare gjort för att öka återanvändningen och nu pågår en förstudie om att öppna en kretsloppspark även i södra Göteborg.

69 ÖKA ÅTERANVÄNDNINGEN PÅ STADENS ÅTERVINNINGSCENTRALER

Vi ska skapa bättre förutsättningar för återanvändning på våra återvinningscentraler. Där det är lämpligt kan vi utveckla en fullskalig kretsloppspark.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

70 UTVECKLA MINIKRETSLOPPSPARKER

Vi ska utveckla mindre kretsloppsparkar/mini-återvinningscentraler. Syftet är att underlätta för kommunmedborgarna att göra sig av med användbara saker till återanvändning och avfall till återvinning och därigenom koppla ihop avfall med mervärden. Man ska även kunna göra sig av med farligt avfall på dessa platser.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

71 VERKA FÖR SUBVENTIONERADE REPARATIONSTJÄNSTER

Vi ska verka för att göra det billigare att utnyttja reparationstjänster så som cykelservice, möbelsnickare, skomakare och skräddare. Även reparation av elektronik behöver bli billigare.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

72 INKLUDERA AVFALLSHANtering I DEN FYSISKA PLANERINGEN

Avfallens plats i den fysiska stadsmiljön är avgörande för att vi ska kunna nå de mål som är satta inom avfall och resurshushållning. När vi bygger staden måste vi se till att det finns lämplig plats för avfallens infrastruktur. Allt från stora anläggningar som försörjer hela regionen till det bostadsnära som ger service åt göteborgarna. Vid planeringen av nya bostadsområden ska vi redan i tidiga skeden fundera på hur avfallshanteringen ska se ut för området.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden, Byggnadsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

73 SKAPA FYSISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÅTERBRUK OCH ÅTERANVÄNDNING

Vi behöver skapa bostadsnära lokaler, som kan vara centrum för olika former av återvinning och återanvändning. Där ska man kunna lämna in kläder, prylar och material som man inte längre vill ha. På samma plats skulle det kunna finnas tillgång till hantverkare och olika reparationstjänster.

Ansvarig: Framtiden

74 ÖKA INSAMLINGEN AV TEXTILIER

Textilavfall är det avfall som, näst efter elavfall, står för störst utsläpp av växthusgaser per ton när man slår ihop produktion, utvinning och avfallshantering. Återanvändning innebär därför stora miljövinster. Vi ska därför öka möjligheten att lämna in kläder, textilier och skor för återanvändning och återvinning.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

”

För att avfallsminimera framgångsrikt och nå våra mål behöver vi alla bidra, både kommun, konsument, producent och handlare.

/ Christian Baarlid, VD Renova

ÅTERVINNING

I de fall där det inte är möjligt att återanvända är det viktigt att energin eller materialet i avfallet tas om hand genom återvinning. I Göteborg bygger vi till exempel just nu en förbehandlingsanläggning för matavfall för att kunna röta och utvinna biogas och i många år har vi använt spillvärme från avfallsförbränning i vårt fjärrvärmenät.

75 UTÖKA KÄLLSORTERINGEN PÅ KOMMUNENS ANLÄGGNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

Vi har många stora publika anläggningar som museum eller idrottsanläggningar, där besökarna genererar stora mängder avfall. Idag är det många gånger svårt att som besökare sortera sitt avfall, därför bör vi möjliggöra källsortering av avfall på dessa anläggningar.

Ansvarig: Liseberg, GotEvent, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

76 ÖKA TILLSYVEN AV VERKSAMHETERS AVFALLSHANtering

Att titta på resurshushållning och källsortering ska utvecklas till att bli en självklar del när vi bedriver tillsyn hos olika verksamheter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Gifrfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

77 GÖR BIOENERGI AV STADENS BIOLOGISKA AVFALL

Vi ska ta hand om biologiskt avfall som uppstår vid skötsel av gemensamma ytor såsom klippt gräs från vägkanter, sly från röjningsarbeten, löv med mera och omvandla det till bioenergi.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

FARLIGT AVFALL

Farligt avfall som hanteras felaktigt kan medföra allvarliga konsekvenser för människor och miljön. Farliga avfall som kan finnas i hushåll är bland annat färg, bekämpningsmedel, elektronikavfall, glödlampor och batterier. Dessa ska sorteras ut separat istället för att slängas i hushållsavfallet eller hällas ut i avloppet. Idag samlas farligt avfall in på flera olika sätt; genom återvinningscentraler och miljöstationer, med ”farligt avfall-bilen”, via ”Samlaren” i butiker och genom fastighetsnära hämtning.

78 TA FRAM ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD INSAMLING AV ELEKTRONIK OCH FARLIGT AVFALL

Vi arbetar redan idag med att utveckla de tjänster, Farligt avfall-bilen och fastighetsnära hämtning, som vi erbjuder men det kommer att behövas mer för att de uppsatta målen ska nås. Vi ska också sprida mer information om de tjänster som vi har och göra dem mer kända så att fler fastighetsägare erbjuder dem till sina hyresgäster. Det måste vara enkelt att bli av med det som är farligast för miljön.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

SLAM

Varje år uppkommer omkring en miljon ton avloppsslam vid våra svenska avloppsreningsverk. Slammet innehåller bland annat den ändliga resursen fosfor som är nödvändig för allt levande på jorden. Det slam som uppstår i Göteborgs avloppsreningsverk är certifierat för att kunna spridas på odlingsmark och därigenom minska användningen av konstgödsel.

79 TA FRAM EN GEMENSAM INRIKTNING OM SLAMANVÄNDNING FÖR HELA GÖTEBORG

Den mängd fosfor och kväve som staden producerar borde komma till nytta för produktiv mark och jordbruksmark, istället för att använda konstgödsel från andra delar av världen. Genom att använda lokalt producerade näringsämnen kan vi sluta kretslopp, minska inflöde av fosfor och kväve från konstgödsel, samt minska brytandet av den ändliga resursen fosfor.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

80 ARBETA FÖR HYGIENISERING AV AVLOPPSSLAM

När avloppsslam används som gödsel eller för att tillverka jordprodukter finns det en liten risk att smittämnen sprids. För att förhindra detta finns det idag krav på kontroll och skyddsåtgärder. Vi ska jobba för att hygienisera avloppsslammet i Göteborg med syftet att minska en eventuell risk för spridning av smitta.

Ansvarig: Gryaab

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

EN SUNDARE LIVSMILJÖ

Människor, djur och växter ska ha goda livsmöjligheter i Göteborg. Vi värnar om frisk luft och drickbart vatten och därför arbetar vi för att minska utsläpp och föroreningar i luft, på land samt i sjöar och hav. Vi ska även göra vad vi kan för att minska bullret och bidra till en giftfri miljö.

Införandet av trängselskatten och miljözonen för tunga fordon som har funnits i många år är exempel på åtgärder som har genomförts för att förbättra luftkvaliteten. För att minska giftspridning pågår ett intensivt arbete med kemikalietillsyn och sanering av förorenade områden. Vi deltar också i ett projekt inom Hållbara städer som heter Stadens ljud. Projektet ska ge ökad förståelse för hur boendemiljöer kan samexistera med bullrande verksamheter.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Det hållbara resandet ska öka
- Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad

Miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande skogar
- God bebyggd miljö

STÖDJANDE ÅTGÄRD FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

81 UTRED HUR MILJÖKVALITET KAN SÄKERSTÄLLAS I NYPLANERADE OMRÅDEN

Vid planläggning av nya områden sker ofta en påverkan på miljön och det krävs inte sällan åtgärder utanför det faktiska planområdet för att säkra en god boendemiljö. I planeringsprocessen försöker vi se till att denna påverkan blir så liten som möjligt, vilket vi reglerar i ett antal olika dokument. Vi ska utreda hur vi kan få in relevanta miljöåtgärder vid rätt tillfälle i planprocessen och hur vi kan säkerställa miljöåtgärdernas effekt över längre tid. Syftet med utredningen är att hitta sätt att säkerställa att alla åtgärder som diskuteras i plansammanhang för att minimera miljöstörningar också genomförs och att det inte efter några år görs förändringar som är i strid med det överenskomna.

Ansvarig: Trafiknämnden, Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

LUFT

Luftföroreningarna kommer främst från trafiken och utsläppen innehåller bland annat partiklar, kvävedioxider och kolväten som kan påverka vår hälsa negativt. Därför är det viktigt att genomföra åtgärder för att minska trafikens utsläpp. Luftföroreningar kommer också från industrin och sjöfartens utsläpp av miljöskadliga ämnen, till exempel bränslen och färger. Visst arbete pågår, exempelvis dubbdäcksrestriktioner, men för att nå miljömålen och minska risken för hälsoskadliga effekter behövs ytterligare åtgärder.

82 REGLERA GODSTRANSPORTERNA MED LASTBIL TILL OCH FRÅN GÖTEBORGS HAMN

Vi ska utreda möjligheten att införa åtgärder som kan styra mot mindre miljöpåverkan från lastbilstrafik till och från hamnen.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid

83 VERKA FÖR DIFFERENTIERAD TRÄNGSELSKATT FÖR TUNGA FORDON

Vi ska verka för en differentiering av trängselskatten där hänsyn tas till fordonsstorlek, storlek på miljöprestanda och geografisk plats. En sådan differentiering skulle troligen bli ett effektivt verktyg för att minska problemen med höga emissioner av kväveoxider och partiklar på specifika länkar i vägnätet.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid

84 UTVECKLA DEN MILJÖDIFFERENTIERADE HAMNTAXAN

Miljödifferentierad hamntaxa innebär att fartyg som har utfört åtgärder för att minska sin miljöpåverkan får en lägre hamnavgift. Vi ska utveckla den miljödifferentierade hamntaxa som i många år varit en integrerad del av vår verksamhet.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 6 Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- 20 Minskad påverkan från sjöfart

85 VÄRM FARTYG I HAMN MED FJÄRRVÄRME

Vi ska värma fartyg med fjärrvärme under tiden de ligger i hamn. Fartygen kopplas mot fjärrvärmenätet via en fjärrvärmecentral och mobila slangar. Detta reducerar oljeeldningen på fartygen och skulle förbättra luftkvaliteten i centrala Göteborg.

Ansvarig: Göteborg Energi

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Frisk luft
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 6 Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft

86 FORTSÄTT ARBETET MED ATT ELANSLUTA FARTYG I HAMN

Ett fortsatt arbete med att få fler fartyg att elansluta i samband med hamnuppehållet är en effektiv åtgärd för att minska utsläppen av koldioxid och en rad luftföroreningar.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

87 VERKA FÖR ATT MINSKA DUBBDÄCKSANVÄNDNINGEN

För att uppnå lägre halter av partiklar i Göteborg behöver dubbdäcksanvändningen minska. En möjlig metod för detta är att införa en dubbdäcksskatt. Vi ska därför lobba för att få möjlighet att införa en sådan skatt i Göteborg.

Ansvarig: Trafiknämnden

88 TILLÄMPA MILJÖANPASSAD HALKBEKÄMPNING

Minskning av partikelgenerering från krossat stenmaterial ska vara en viktig parameter vid val av lämplig fraktion och material av den sten som väljs vid halkbekämpning.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

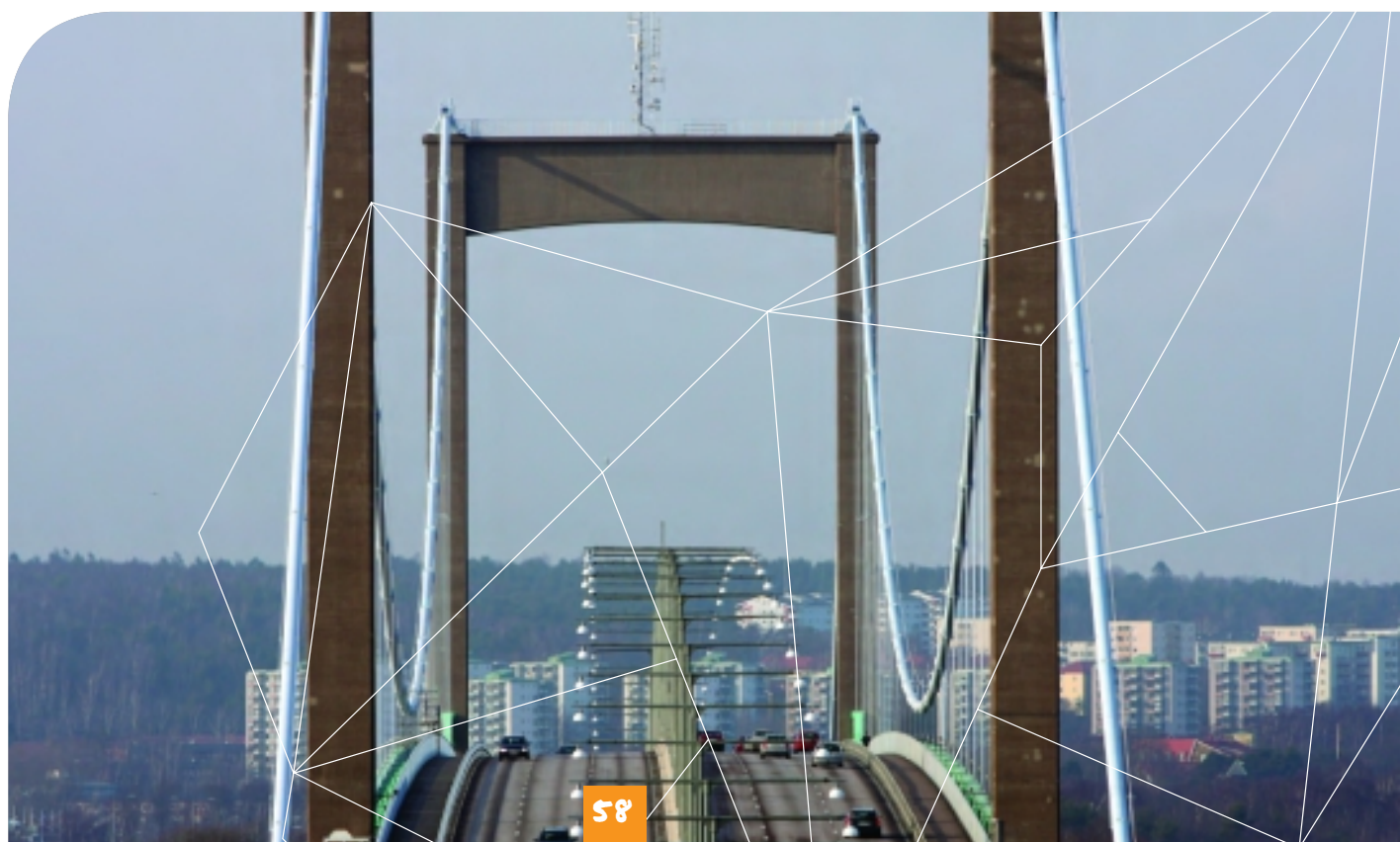
- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 2 Frisk luft
- 3 Bara naturlig försurning
- 5 Ingen övergödning
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Lägre halter av partiklar
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Lägre halter av partiklar

89 VERKA FÖR ÖKAD ANVÄNDNING AV ARBETSMASKINER MED ELHYBRIDDRIFT

I våra upphandlingskrav för arbetsmaskiner finns idag möjligheten för entreprenören att få ”bonus” om den kan erbjuda elhybridmaskiner. Med hjälp av denna ”bonus” och andra styrmedel ska vi verka för ökad användning av elhybridmaskiner vid till exempel avverkning i skogar, parker och längs vägar.

Ansvarig: Trafiknämnden

90 VIDAREUTVECKLA LUFTAPPEN

Vi ska vidareutveckla luftappen Luften i Göteborg för att ytterligare förbättra informationsspridningen och luftkvaliteten. Exempelvis kan mer mätdata och statistik läggas in.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

91 VERKA FÖR MINSKADE UTSLÄPP FRÅN OLJEINDUSTRIN

Vi ska föra en dialog med Länsstyrelsen om ytterligare åtgärder för minskade utsläpp från oljeindustrierna.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

92 INFÖR LUKT- OCH KOLVÄTEFILTER VID UTLASTNING AV TJOCKOLJA

En förstudie pågår kring möjligheten att införa ett kombinerat lukt- och kolvätefilter dit fartyg som lastar tjockolja kan ansluta sig. Syftet är att minska utsläppen av luktande ämnen och flyktiga organiska kolväten.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten

93 VERKA FÖR FLER FÖRSÄLJNINGSTÄLLEN AV ALKYLATBENSIN

Vi ska verka för att alkylatbensin finns på alla platser där båtbränsle säljs i Göteborg. En ökad användning av mindre miljöfarliga bränslen skulle minska båtlivet negativa påverkan på framförallt vattenmiljön.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten
- 9 Utfasningsämnen
- 20 Minskad påverkan från sjöfart

KEMIKALIER

Många produkter innehåller giftiga kemikalier som hamnar i avloppet eller avfallet, och i värsta fall kan lagras i våra kroppar eller i naturen. Därför är det viktigt att göra medvetna val och välja produkter som har så liten påverkan på miljön och människors hälsa som möjligt. Vi bedriver redan idag tillsyn hos detaljister för vanliga konsumentvaror som skor, kläder, möbler, byggprodukter m.m. Ytterligare åtgärder behövs för att minska omloppet av giftiga ämnen i samhället.

94 KONTROLLERA TILLSATSER I LIVSMEDEL

Inom vårt arbete med livsmedelskontroll ska vi prioritera arbetet med att kontrollera tillsatser i livsmedel. Miljö- och hälsoskadliga ämnen ska inte förekomma.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

95 KONTROLLERA POTENTIellt SKADLIGA FÖRPACKNINGSMATERIAL

Inom vårt arbete med livsmedelskontroll ska vi intensifiera arbetet med att kontrollera att material som kommer i kontakt med livsmedel inte innehåller miljö- eller hälsoskadliga ämnen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

96 ÖKA TILLSYNNEN OCH ANALYSERNA AV KEMIKALIER I KONSUMENTVAROR

Åtgärden syftar både till att intensifiera tillsynen på vanliga konsumentvaror och till att göra kemiska analyser av varor som kan visa på förekomst av oönskade kemikalier.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

97 GENOMFÖR KONSUMENTKAMPANJER FÖR ATT ÖKA KUNSKAPEN OM FARLIGA KEMIKALIER

Vi ska genomföra en våga fråga-kampanj som går ut på att uppmuntra konsumenter till att fråga om produktens innehåll och därigenom öka kunskapen hos personal inom handeln. Syftet är att minska mängden farliga kemikalier i varor.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

98 BEGÄR KEMIKALIEREDOVISNING FRÅN ANMÄLNINGSPLIKTIGA VERKSAMHETER

Åtgärden syftar till att genom tillsyn få anmälningspliktiga verksamheter att uppmärksamma sin användning av utfasningsämnen och ta fram strategier för utfasning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 9 Utfasningsämnen

FÖRORENADE OMRÅDEN

Föroreningar i mark och vatten är skadligt för både miljön och människors hälsa. Därför är det viktigt att minska mängden förorenade områden i kommunen. Redan idag pågår ansvarsutredningar för förorenade fastigheter och tillsyn av förorenad mark, men ytterligare åtgärder behövs.

99 INFÖR EN "MASSHANTERINGSFUNKTION" I KOMMUNEN

I framtiden kommer det att finnas ett stort överskott av jord och andra massor från markarbeten i kommunen. För att kunna arbeta medvetet och samordnat med kommunens masstransporter behövs en samordnande funktion som i första hand arbetar med de stora infrastruktur- och byggprojekten.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 10 Förorenade områden
- 33 God ljudmiljö

100 SAMMANSTÄLL KUNSKAPS- OCH PRIORITERINGSUNDERLAG OM FÖRORENADE OMRÅDEN PÅ KOMMUNÄGD MARK

Vi måste höja takten på inventering av och åtgärder för förorenade områden. Vi ska sammanställa den information som finns om föroreningar på kommunägd mark och utifrån den göra prioriteringar inför eventuella undersökningar och åtgärder.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 10 Förorenade områden

RADON

Radon i bostäder och lokaler kan ge negativa effekter på människors hälsa och orsaka lungcancer. Radonet kan komma från byggmaterial, mark eller hushållsvatten. För att få bukt med problemet pågår ett fortlöpande arbete med att kartlägga och åtgärda förhöjda radonhalter.

101 GENOMFÖR ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA RADONHALTER

Åtgärder för att minska radonhalterna ska ha vidtagits senast år 2017 i alla lägenheter med mer än 200 Bq/m³ luft som årsmedelvärde.

Ansvarig: Framtiden

MILJÖMÅL/DELMÅL

32 God inomhusmiljö

102 FÖLJ UPP GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER I BYGGNADER MED HISTORISKA RADONPROBLEM

För att säkerställa att alla byggnader klarar gränsvärdet för radon ska fastighetsägaren i sin egenkontroll följa upp att genomförda radonåtgärder fungerar som det är tänkt. Sedan kan kort- eller långtidsmätningar göras för att säkerställa detta. Eventuella kvarvarande eller nytillkomna problem ska då åtgärdas.

Ansvarig: Framtiden, Lokalnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

32 God inomhusmiljö

103 INFORMERA BOENDE I RADONHUS

Vi ska informera alla boende i radonhus om att de kan påverka sin radonhalt genom att exempelvis sköta sin ventilation på lämpligt sätt.

Ansvarig: Framtiden

MILJÖMÅL/DELMÅL

32 God inomhusmiljö

104 TA FRAM EN RUTIN FÖR RADONMÄTNING VID NY- OCH OMBYGGNATION

För att säkerställa att alla fastigheter klarar gränsvärdet för radon ska det finnas en rutin för radonmätning i samband med kvalitetskontrollen vid nybyggnation i samtliga bostäder, förskolor och skolor med markkontakt.

Ansvarig: Framtiden, Lokalnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

32 God inomhusmiljö

DRICKSVATTEN

Idag har vi gott om bra vatten och det är viktigt att vi fortsätter att säkerställa en god dricksvattenskvalitet. Det pågår till exempel ett arbete med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan som Göteborgsregionens kommunalförbund ansvarar för tillsammans med de 13 kommuner som ingår. Det finns även en kommunal åtgärdsplan för vatten. Utöver detta behövs även andra åtgärder för att nå miljömålen och minska hälsorisken.

105 PRÖVA LÄMPLIGHETEN AV ETABLERING OCH UTVIDGNING AV MILJÖFARLIG VERKSAMHET MOT VATTENSKYDDSSOMRÅDETS FÖRESKRIFTER

Vid planläggning för nya verksamheter inom vattenskyddsområdet ska lämpligheten av etableringen prövas mot vattenskyddsområdets föreskrifter. Erforderliga skyddsbestämmelser kan då införas i planen. Vid utvidgning av befintliga verksamheter eller nyetablering av verksamheter inom gällande detaljplaner prövas lämpligheten inom ramen för miljöprövning enligt miljöbalken.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

15 Råvatten av god kvalitet

106 ÖKA KONTROLLEN AV VERKSAMHETER INOM GÖTA ÄLVS VATTENSKYDDSSOMRÅDE

Göta älv är källan till vårt dricksvatten i Göteborg och försörjer 700 000 personer med dricksvatten. Det är därför viktigt att så långt det är möjligt minska tillflödet av föroreningar till älven från vägar och industriområden. Tillsyn och kontroll av verksamheter inom vattenskyddsområdet har bedrivits under många år. Detta arbete ska fortsätta och om nya föreskrifter för vattenskyddsområdet träder i kraft ska vi utöka tillsynen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

15 Råvatten av god kvalitet

107 MEDVERKA TILL ATT TA FRAM EN REGIONAL VATTENFÖRSÖRJNINGSPÅN

Syftet med åtgärden är att inventera regionens vattenresurser samt uppdatera befintlig plan från 2003 och att sätta gemensamma mål och utarbeta en åtgärdsplan.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

15 Råvatten av god kvalitet

GRUNDTVATTEN

Grundvattnet är källan för dricksvatten för de göteborgare som inte har tillgång till kommunalt vatten via Göta älv. Om uttaget av grundvattnet är större än nybildningen sjunker nivåerna med vattenbrist som följd. Grundvattnet måste användas på ett långsiktigt hållbart sätt och skyddas från påverkan från föroreningar. Fler åtgärder inom området finns i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

108 TA FRAM EN PLAN FÖR MÄTNING AV GRUNDTVATTNETS KVALITET

Vi vill ha en heltäckande bild av stadens påverkan på grundvattenresurserna och ett första steg bör vara att sammanställa de data som finns om grundvattnets kvalitet i Göteborg. Utifrån den sammanställningen ska vi sedan ta fram en plan för uppföljning av grundvattnets kvalitet.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

17 God dricksvattenkvalitet

BULLER

Eftersom buller kan orsaka negativa hälsoeffekter finns det behov av att minska bullernivåerna i staden. I Göteborgs Stad pågår ett arbete med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för buller som syftar till att skapa goda ljudmiljöer ute och inne. Åtgärdsprogrammet ska enligt krav från EU uppdateras vart femte år. Ansvarig för detta är miljö- och klimatnämnden.

109 GENOMFÖR ÅTGÄRDerna I ÅTGÄRDSPROGRAM MOT BULLER

Åtgärderna i åtgärdsprogrammet för buller bidrar till att nå miljömålet God ljudmiljö. Därför ska vi genomföra dessa åtgärder.

Ansvarig: Trafiknämnden, Miljö- och klimatnämnden, Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

33 God ljudmiljö

”

Göteborg växer och staden förtätas. Vi ska arbeta för en levande, inkluderande och hållbar stad.
/ Agneta Hammer, direktör Stadsbyggnadskontoret

FRÄMJAD BIOLOGISK MÅNGFALD

Den biologiska mångfalden hotas på många ställen i Göteborg. Om den biologiska mångfalden försämras finns det risk för skador på ekosystemtjänster som naturen ger i form av exempelvis mikroorganismernas nedbrytning av föroreningar, insekternas pollinering av växter och vegetationens bildande av syre.

Det pågår redan många aktiviteter som främjar och bevarar den biologiska mångfalden i Göteborg, både genom enstaka projekt och på en övergripande nivå. Bland annat pågår en samordning av kommunens söt-vatten- och naturvårdsarbete. Att ta fram en naturvårdsstrategi kan vara nästa steg i arbetet. En modell för ekologisk landskapsplanering är på gång och dessutom finns behov av att ta fram en metod för att göra ekologiska landskapsanalyser.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Främja den biologiska mångfalden

Miljömål:

- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

110 TA FRAM EN NATURVÅRDSSTRATEGI

Vi ska ta fram en kommungemensam naturvårdsstrategi. Strategin ska innehålla en sammanhållen och övergripande syn på naturvärden med analys av brister och prioriteringar. Strategin bör gälla all mark i staden, både kommunal och privat.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

111 ÖKA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN MED HJÄLP AV BETESDJUR

Vi ska säkerställa tillgång till betesdjur till de kommunala marker som är lämpliga för bete. Detta kan ske genom att med olika åtgärder underlätta för externa djurhållare eller alternativt hålla betesdjur i kommunal regi.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 6 Levande sjöar och vattendrag
- 8 Hav i balans samt levande kust och skärgård
- 9 Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- 10 Levande skogar
- 12 Ett rikt växt- och djurliv

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 27 Biologisk mångfald i skogen
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

ODLINGSLANDSKAP OCH VÅTMARKER

Att bevara jordbruksmark och bruka den på ett miljövänligt sätt är värdefullt för att främja den biologiska mångfalden. Den kartläggning som gjorts av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap är ett exempel på viktiga verktyg för planering och förvaltning av kommunens jordbruksområden.

112 RESTAURERA HISTORISK ÄNGSMARK

Vi ska restaurera de värdefullaste objekten av historisk ängsmark med syfte att öka arealen hävdad slåtteräng med de arter som är knutna till miljön. Vi ska sträva efter fortsatt bruk och restaurering av småskaliga miljöer av jordbruksmark för att utveckla natur- och kulturvärdena i landskapet.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

113 TA FRAM EN PLAN FÖR RESTAURERING OCH ANLÄGGNING AV VÅTMARKER

Vi ska ta fram en plan för restaurering av våtmarker och samtidigt verka för mer nyanläggning av våtmarker. Dessutom behöver vi inventera och upprätta skötselplaner för befintliga våtmarker.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

114 UPPRÄTTA MILJÖSTYRANDE ARRENDEAVTAL

Vi har idag inga effektiva verktyg för att styra mot de lokala miljö kvalitetsmålen gällande jordbruksmark. Miljöstöd är en frivillig åtgärd för arrendatorerna. Detta kan vi ändra på genom att ha en differentierad avgift för utarrenderad mark där olika miljömålsrelaterade brukningsmetoder ger en lägre kostnad för brukaren jämfört med konventionellt jordbruk. Syftet med åtgärden är att ta fram ett styrmedel mot miljömålsinriktat jordbruk på kommunens mark.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och våtmarker
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 25 Ekologisk odling
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

115 KOMPLETTERA KARTLÄGGNINGEN AV KULTUR- HISTORISKT VÄRDEFULLA ODLINGSLANDSKAP

Vi ska göra ytterligare kartläggning av kulturhistoriskt och biologiskt värdefulla odlingslandskap. Dessutom behövs en digitalisering av resultaten som ett komplement till kartläggningen.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, Kulturnämnden

116 UNDERLÄTTA MILJÖSTÖD TILL SMÅ JORDBRUK

Idag finns miljöstöd att söka för en mängd olika åtgärder i jordbrukslandskapet. Som markägare kan och ska vi underlätta för mindre jordbruk att få del av miljöstöd och därmed kunna sköta markerna på ett miljöanpassat sätt.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

SKYDD AV OMRÅDEN OCH BIOTOPER

För att bevara den biologiska mångfalden är det viktigt att hotade arter får sina biotoper skyddade. Flera områden i Göteborg skyddas idag som naturreservat. Dessa skydd behöver kompletteras med ytterligare åtgärder som ger skydd till särskilda områden.

117 VERKA FÖR ATT UPPRÄTTA NATURVÅRDSAVTAL MED PRIVATA MARKÄGARE

Vi ska verka för att naturvårds- och skötselavtal som riktar sig mot privata markägare upprättas. Syftet med avtalen är att skydda och sköta buffertzoner, restaureringsområden och områden som inte är av ”reservatsklass”.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

118 UTÖKA SKYDDET AV SKOGSMARK

Fler områden ska undantas från skogsbruk. Det kan göras genom att utveckla biotopskydd och naturvårdsavtal samt genom att ta fram miljödifferentierade skötselavtal.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 23 Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 27 Biologisk mångfald i skogen
- 28 Hållbart skogsbruk
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

119 ÖKA ANDELEN DÖD VED VID SKOGSSKÖTSEL OCH SKOGSÅTGÄRDER

Vi ska lämna kvar fler högstubbar och mer död ved vid skogsavverkning för att gynna den biologiska mångfalden. Ett område att börja med är Vättlefjäll.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

27 Biologisk mångfald i skogen

120 UPPRÄTTA MARINA BIOTOPSKYDD

Det pågår arbete med att bilda marina reservat vid Amundön, Billdals skärgård och Vinga-Fotö skärgård. Om dessa reservat bildas är det möjligt att nå delmålet Skydd av marina områden. Men för att målet ska kunna nås kan det också finnas behov av ytterligare marina biotopskydd som komplement till de större marina naturreservaten.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

19 Skydd av marina områden

34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

121 GENOMFÖR FISKEVÅRDANDE ÅTGÄRDER

Vi ska genomföra fiskevårdande åtgärder som till exempel att ta bort vandringshindrar för fisk och andra vattenlevande djur.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

122 ANPASSA EROSIONSSKYDD UTMED VATTENDRAG

Idag dimensioneras erosionsskyddet utmed vattendrag utifrån högvattenflödet. Erosionsskydden består oftast av en bädd av makadam eller sten vilket ger en otillgänglig zon vid vattendragen. På platser där det inte finns risk för skred eller andra problem med erosion ska vi istället anpassa erosionsskydd utmed vattendrag utifrån medelvattennivå.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag

FJÄRILAR

Fjärilar är en signalart som är viktig att bevara för att främja den biologiska mångfalden. Det har tidigare pågått ett projekt för dagfjärilar inriktat mot förskolor och skolor. Mer mark kan utnyttjas för fjärilar och det finns behov av ytterligare åtgärder.

123 TA FRAM EN STRATEGI FÖR BEVARANDE-ÅTGÄRDER FÖR DAGFJÄRILAR

Vi ska ta fram en strategi för hur dagfjärilar ska skyddas och gynnas i Göteborg. Strategin ska utgå från ett landskapsekologiskt helhetsperspektiv och bör innehålla en analys av lämpliga områden och en idékatalog för lämpliga åtgärder.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- 35 Livskraftiga bestånd av dagfjärilar

124 ANLÄGG PLANTERINGAR SOM GYNNAR FJÄRILAR

Tillfälliga planteringar ska anläggas på avriven eller ej exploaterad yta, tex inom ramen för trygg och vacker-projekt, mötesplatser samt inom EU-projektet SEEDS. Planteringar görs av särskilda växter som gynnar dagfjärilar, humlor, bin och andra insekter. Sådana planteringar ökar den biologiska mångfalden i centrala staden och skapar en estetiskt tilltalande miljö.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- 35 Livskraftiga bestånd av dagfjärilar
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

DAGVATTEN

Dagvattenhanteringen påverkar både den biologiska mångfalden och stadsmiljöns attraktivitet. Flera åtgärder pågår inom området. Bland annat jobbar vi med att minska andelen hårdgjord yta som avleds till känslig recipient.

125 TILLÄMPA HÅLLBAR DAGVATTENHANTERING I ALLA BYGGPROJEKT INOM STADEN

Vi ska ha ett aktivt dagvattenarbete. Den dagvattenplan som tagits fram i fördjupad översiktplan för vatten från 2001 ska lyftas upp på bordet igen och återaktualiseras. Alla byggprojekt i staden ska ta hänsyn till dagvattenhantering.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 5 Ingen övergödning
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

126 ANLÄGG GRÖNA TAK PÅ KOMMUNENS FASTIGHETER

Där det är möjligt ska vi ha gröna tak och väggar på kommunens fastigheter. Genom att ha växtplanteringar på tak och väggar minskar avrinningen av dagvattnet. Dessutom minskar bullret och till viss del leder det även till ett bättre inomhusklimat.

Ansvarig: Lokalnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 2 Frisk luft
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 33 God ljudmiljö

127 IDENTIFIERA NATURLIGA STRÅK FÖR DAGVATTENAVLEDNING

Vi ska identifiera de naturliga vattenvägarna som finns inom Göteborg och sammanställa det till ett kartmaterial som kan användas som planeringsunderlag. På så vis blir det lättare att planera bebyggelse rätt i förhållande till naturliga vattenvägar och lågpunkter. Det leder också till att vi kan utnyttja de naturliga vattenvägarna för att avleda dagvatten.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 12 Ett rikt växt och djurliv
- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

128 MINSKA TILLSKOTTSVATTEN TILL SPILLVATTENFÖRANDE LEDNINGAR

Åtgärdens syfte är att minska bräddningen av spillvatten ute på ledningsnätet. Spillvatten ska så långt det är möjligt avledas separat till avloppsreningsverket för att förhindra att stora och intensiva regn leder till bräddning av spillvatten med utsläpp av fosfor och kväve som följd.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten

129 ANLÄGG OLIKA TYPER AV DEMONSTRATIONSANLÄGGNINGAR FÖR TRÖG DAGVATTENAVLEDNING

Vi ska minska avledning av dagvatten via ledningar, därför kommer det att behöva anläggas andra sorters anläggningar för att hantera dagvattnet. Genom att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattensystem kan vattenflöden fördröjas och minska belastningen på avloppssystemet.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Frisk luft
- 5 Ingen övergödning
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

130 ANLÄGG EN DEMONSTRATIONSANLÄGGNING FÖR TRÖG DAGVATTENAVLEDNING I LINDHOLMSHAMNEN

Fördröjningsmagasin är en viktig åtgärd för trögare dagvatten. Vi ska anlägga en demonstrationsanläggning för trög dagvattenavledning i Lindholmshamnen.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Frisk luft
- 5 Ingen övergödning
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

131 ANLÄGG DAGVATTENRENING PÅ TRAFIKINTENSIVA VÄGAR

Det mest förorenade dagvattnet kommer från hårt trafikerade ytor. Därför ska vi genomföra åtgärder på de trafikintensiva vägar som ligger nära känsliga recipienter. Vilken åtgärd som ska göras beror på recipientens skyddsvärde.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag

132 PLANERA FÖR ÖPPNA VATTENDRAG

Öppna vattendrag är att föredra framför kulvertar eftersom de dessutom minskar riskerna för översvämning uppströms och ger en varierad och tilltalande miljö. Vi ska inom den fysiska planeringen arbeta för att undvika nya kulverteringar av vattendrag.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

133 UTRED MÖJLIGHETEN ATT ÖPPNA UPP KULVERTERADE VATTENDRAG

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. Vi ska utreda var det finns kulvertar som bör och kan tas bort och ersättas med öppna vattendrag.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 14 Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

134 SKAPA FLER VATTENSPEGLAR I STADEN

Vi ska skapa, bevara och lyfta fram befintligt vatten i staden. Vattendragen fungerar som dagvattendammar och utjämningsmagasin, men ger också fler livsmiljöer för växter och djur och bidrar till att forma attraktiva bebyggelsemiljöer.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

HAVET

Havet är en värdefull resurs som behöver vårdas och skyddas från föroreningar och skräp. En av flera viktiga åtgärder som pågår inom området är den samordning av Göteborgs Stads havsmiljöarbete som är under utveckling.

135 MINSKA MÄNGDEN OÖNSKADE ÄMNER I AVLOPPSVATTEN

I dagens samhälle används väldigt många olika kemikalier som vi inte alltid vet hur de påverkar livet i vattnet, i marken eller för den del vår egen kropp. Det är därför viktigt att minska mängden av oönskade ämnen i avloppsvattnet för att i förlängningen minska utsläpp av oönskade ämnen ut i havet. Vi behöver också lära oss mer om hur ämnena agerar i avloppsvattnet och slammet samt hur det påverkar ekosystem.

Ansvarig: Gryaab, Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Giftfri Miljö
- 22 Minskad mängd marint skräp

136 INFORMERA FRITIDSBÅTSÄGARE OM DERAS MILJÖPÅVERKAN

Vi ska informera fritidsbåtsägare om deras miljöpåverkan. Några områden som är intressanta att lyfta fram är alkylatbensin, toalettavfallshantering, nedskräpning samt kemikalier i samband med rengöring och målning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Giftfri miljö
- 4 Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten
- 20 Minskad påverkan från sjöfart
- 22 Minskad mängd marint skräp

”

Havet visar sig alltmer påverkat, det är viktigt att vi agerar lokalt så långt vi kan, men det behövs också nationellt och internationellt stöd för ett hav i balans.

/ Christina Börjesson, direktör Miljöförvaltningen

FÖRSURNING

I sjöar, vattendrag och våtmarker kan försurningen förhindras med hjälp av kalkning, vilket görs redan idag. För att hindra framtida försurning av mark och vatten krävs ytterligare åtgärder.

137 SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT FARTYG KAN FÅ TILLGÅNG TILL FLYTANDE NATURGAS (LNG)

Vi ska kunna erbjuda sjöfarten ett alternativt fartygsbränsle med lägre miljöpåverkan. Frågan drivs av lagstiftningen, men vi ska medverka till att skapa den infrastruktur som behövs för att tillgängliggöra LNG som fartygsbränsle i Göteborg.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 6 Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- 7 Minskade utsläpp av kväveoxider till luft
- 13 Minskade utsläpp av kväveoxider till luft

138 BEDRIV SKOGSBRUK SOM MINSKAR FÖRSURANDE EFFEKTER

Skogsbruket ska bedrivas så att det minskar de försurande effekterna. Det kan göras genom att anpassa uttaget av skogsbränsle, lämna mer ved och återföra aska vid uttag av grenar och toppar.

Ansvarig: Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 5 Minskad försurning av sötvatten
- 28 Hållbart skogsbruk

ÖVERGÖDNING

Övergödningen leder till att människors hälsa, den biologiska mångfalden och naturresurserna hotas. För att minska problemet har vi bland annat utökat reningen av fosfor och kväve på avloppsreningsverket.

139 UTÖKA RENINGEN AV KVÄVE PÅ AVLOPPSRENINGSVÄRKET

Avloppsreningsverket Ryaverket är kommunens största källa till kväveutsläpp till vatten. För att minska miljöpåverkan ska vi utöka reningen av kväve.

Ansvarig: Gryaab

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten

140 UTRED BEHOV OCH MÖJLIG LOKALISERING AV ETT NYTT AVLOPPSRENINGSVRK

Ryaverket har redan byggts till flera gånger och platsen för ytterligare tillbyggnad är mycket begränsad. Fortsätter tillskottsvattenmängderna att öka i samma takt kommer ytterligare tillbyggnad behöva ske eller så behöver nytt reningsverk byggas någon annanstans. För att vara förberedd på detta bör vi redan nu undersöka vart ett eventuellt nytt reningsverk skulle kunna ligga samt reservera denna plats.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden, Gryaab

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten

141 MINSKA UTSLÄPPEN AV SPILLVATTEN

Spillvatten som släpps ut, bräddas, till recipienter för med sig fosfor och kväve som leder till övergödning. Spillvatten och dagvatten kan också innehålla andra oönskade ämnen som olika metaller, läkemedel, organiska kemikalier m.m. Därför ska vi öka mängden spillvatten till avloppsreningsverket och minska utsläpp av fosfor, kväve m.m. till recipient.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten

142 GENOMFÖR ÅTGÄRDER UTFRÅN PLAN FÖR UTBYGGNAD AV VA-LEDNINGSSYSTEM

Vi ska genomföra åtgärder utifrån planen för utbyggnad av allmänna va-ledningssystem till upprustningsområden.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 17 God dricksvattenkvalitet
- 18 Säkra grundvattennivåer

143 MINSKA ANVÄNDNINGEN AV KONSTGÖDSEL INOM STADENS VERKSAMHETER

Vi ska verka för att minska användningen av konstgödsel för att sluta kretsloppen av den fosfor och kväve som produceras inom staden.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

144 MINSKA UTSLÄPPEN AV TOALETTAVFALL FRÅN FRITIDSBÅTAR GENOM TILLSYN

Från och med 2006 ska alla svenska, nyttillverkade fritidsbåtar kunna tömma sitt toalettavfall med sugning. Då antalet fritidsbåtar ökar i kommunen är det viktigt att det finns möjlighet att bli av med toalettavfall i hamn. Vi ska verka för detta genom vårt tillsynsarbete.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

145 INTENSIFIERA TILLSYNNEN AV JORDBRUK

Åtgärden ska minska näringsläckaget och ge minskad övergödning och klimatpåverkan samt minska kemikalieanvändningen inom jordbruket. Samtidigt ska även hantering av bekämpningsmedel och konstgödsel kontrolleras.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

146 FÖR DIALOG MED LÄNSSTYRELSEN OM NYA VILLKOR FÖR MILJÖFARLIGA VERKSAMHETERS UTSLÄPP AV NÄRINGSÄMNNEN

En orsak till utsläpp av kväve och fosfor till vatten är miljöfarlig verksamhet som inte är anslutna till avloppsreningsverket. Som tillsynsmyndighet ska vi föra en dialog med Länsstyrelsen, som är tillståndsmyndighet, om att ställa hårdare krav på dessa verksamheters utsläpp av övergödande ämnen till mark och vatten.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

147 PLACERA UT FLER SOPKÄRL OCH BAJAMAJOR VID VÄLBESÖKTA NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDEN VID KUSTEN

Vi ska placera ut fler sopkärl och bajamajor vid välbesökta natur- och rekreationsområden vid kusten för att minska risken för nedskräpning och övergödning.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 20 Minskad påverkan från sjöfart

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 11 Minskade fosforutsläpp till vatten
- 12 Minskade kväveutsläpp till vatten
- 22 Minskad mängd marint skräp

TILLGÄNGLIGA OCH VARIERADE PARKER OCH NATUROMRÅDEN

Grönområden har både miljömässiga och socialt positiva effekter. Grönområden ökar upptagningen av koldioxidutsläpp och hälso- och miljöfarliga partiklar från biltrafiken, de ökar stadens anpassningsförmåga till ett förändrat klimat samt minskar upplevelsen av buller.

Just nu pågår arbetet med att ta fram en grönplan för Göteborg. Grönplanen ska bli ett planeringsunderlag för att ge en god grönstruktur i staden och den har sin utgångspunkt i översiktsplanen. Genom att samla in synpunkter från göteborgarna om vilka områden de utnyttjar idag har vi tagit fram så kallade sociotopkartor som underlag till grönplanen.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Barns fysiska miljö ska bli bättre
- Staden ska bättre möta göteborgarnas bostadsbehov

Miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans och levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

STÖDJANDE ÅTGÄRDER TILL HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

148 INFÖR EN GRÖNYTEFAKTOR I GÖTEBORG

Ett arbete med att ta fram en grönytefaktor för Göteborg är i startskedet. Verktyget kan användas i planprocessen för att säkerställa en viss andel grönyta vid nyexploatering.

Ansvarig: Miljö- och klimatanmännen

149 UTVECKLA INFORMATIONEN OM PARKER OCH NATUROMRÅDEN

För att öka tillgängligheten till naturen är det viktigt med information och tydlighet, exempelvis i form av bra skyltar till cykelbanor och ridvägar mm. Vi ska utveckla informationen om friluftsskogar på webben, med broschyrer, pressmeddelanden och ”invigningsvandringar”. Det ska finnas informationsskyltar på plats om värden och skogsskötsel liksom GPS-vandringar/appar med platsspecifik info.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 2 Frisk luft
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 21 Tillgänglig kust och skärgård
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- 26 Tillgängliga skogar
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

150 FÖRBÄTTRA DEN FYSISKA TILLGÄNGLIGHETEN I PARKER OCH NATUROMRÅDEN

Vi ska bli bättre på att visa de möjligheter och upplevelsevärden som finns i naturen i och kring Göteborg. Vi ska jobba för att göra områdena mer fysiskt tillgängliga och därmed minska tröskeln för att ta sig ut i naturen.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 21 Tillgänglig kust och skärgård
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- 26 Tillgängliga skogar
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

BOSTADSNÄRA PARKER

Bostadsnära parker är viktiga för stadens invånare. Särskilt i barns, ungas och äldre människors vardag, eftersom de rör sig mycket i sina närområden. En bostadsnära park ska finnas inom 300 meter från bostaden.

151 INVENTERA BOSTADSNÄRA PARKER

Som ett led i att kartlägga det befintliga nätverket av bostadsnära parker ska tio bostadsnära parker inventeras varje år utifrån grönplanens definition av varierad natur.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

152 UTVECKLA BOSTADSNÄRA PARKER

Utifrån inventeringen av de bostadsnära parkerna ska sju av dessa utvecklas varje år för att bättre uppfylla grönplanens definition av varierad natur.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

”

Hav, skogar, sjöar och böljande åkerlandskap – allt finns i Göteborg. Men vi behöver mer grönt i stadsmiljön – lättillgängligt för alla.

/ Christina Börjesson, direktör Miljöförvaltningen

153 GENOMFÖR OCH STÖTTA TILLFÄLLIGA ÅTGÄRDER OCH INITIATIV

Stora förändringar kommer ske i Älvstaden under en lång tid framöver, men redan nu kan vi ta området i besittning. Vi ska gemensamt utveckla staden, anordna konserter, loppmarknader och utställningar, odla på ytor som inte används, eller bygga installationer direkt på plats.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Fastighetsnämnden (Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden)

MILJÖMÅL/DELMÅL

29 Attraktiv bebyggelsestruktur

154 PLANTERA FLER TRÄD I STADSMILJÖN

Träd i centrala staden har många kvalitéer. De binder koldioxid, hjälper till att hantera dagvatten, dämpar upplevelsen av buller och bidrar till gott välbefinnande för människorna i staden. Vi ska både ersätta gamla döende gatuträd och göra nyplanteringar.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

1 Begränsad klimatpåverkan

2 Frisk luft

29 Attraktiv bebyggelsestruktur

155 ERSÄTT PARKERINGSPLATSER VID KANALERNA MED AKTIVT STADSLIV OCH GRÖNSKA

För att öka tillgängligheten till vattnet i de centrala delarna av Göteborg ska vi ta bort de parkeringsplatser som finns utefter kanalerna och ersätta dem med ytor som främjar ett aktivt stadsliv, genom exempelvis parker och caféer.

Ansvarig: Parkeringsbolaget, Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

16 Tillgängliga sjöar och vattendrag

29 Attraktiv bebyggelsestruktur

STADSDELSPARKER

En stadsdelspark är en stor park där det finns plats för många olika behov och önskemål. En stadsdelspark bör ligga inom en kilometer från bostaden och innehålla en rad olika funktioner och sociotopvärden. Här ska man kunna ha picknick, leka och möta många andra personer. Varje stadsdelspark bör ha en medelstor lekplats och det bör även finnas ett varierat växt- och djurliv. Stadsdelsparkerna ska inte vara likadana över hela staden utan vara varierade i innehåll och karaktär.

156 SKAPA NÄTVERK AV GRÖNA PLATSER I ÄLVSTADEN

Älvstaden ska bidra till att Göteborg utvecklas till en grönskande stad vid vattnet med välkomnande gröna platser i attraktiva lägen. Grönskan ska planeras så att den ökar tillgängligheten och bjuder in till vattnet. Vi ska skapa ett nät av många små gröna platser kopplade till de större parkerna och till vattnet.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, Byggnadsnämnden (Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden)

MILJÖMÅL/DELMÅL

16 Tillgängliga sjöar och vattendrag

29 Attraktiv bebyggelsestruktur

36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

157 UTVECKLA OCH SKYDDA STADSDELSPARKER

I de befintliga stadsdelarna finns idag ett nätverk av stadsdelsparker, men dessa behöver utvecklas och skyddas från exploatering. Planering för detta sker i de stadsdelsvisa parkplanerna. Vi ska ta fram eller uppdatera en parkplan för varje stadsdel per år.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

158 ANLÄGG "JUBILEUMSPARKEN" — EN NY STADSPARK I FRIHAMNEN

För att göra Älvstaden inbjudande och öppen ska vi etablera en stadspark i ett centralt och attraktivt läge. Göteborg saknar en stor park vid älven och en park i ett sådant läge skulle kunna vara en länk som sammanfogar de båda sidorna av älven. En park i ett älvnära läge skulle även kunna fungera som ett stort dagvattenmagasin och vara fylld av olika typer av ekosystemtjänster som är bra för staden.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, Byggnadsnämnden (Hanteras inom arbetet med Jubileumsplan Göteborg 2021 och Vision Älvstaden)

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

159 SKYDDA SLOTTSSKOGEN LÅNGSIKTIGT

Vi ska skydda Slottsskogen mot negativt intrång. Därför är det viktigt att området får ett långsiktigt skydd. Under 2012 pågår en utredning om bästa sätt att skydda Slottsskogen.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

160 UTRED MÖJLIGHETEN ATT BADA MITT I STADEN

I Göteborg ska man kunna bada mitt i staden. Vi ska genomföra en förstudie om hur bad i staden ska kunna förverkligas. Med ett allmänt bad kan samvaro, lek och motion samsas i vatten i en öppen och spännande miljö. Badet i sig blir en målpunkt och mötesplats.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling (Hanteras inom arbetet med Jubileumsplan Göteborg 2021 och Vision Älvstaden)

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

161 SKAPA EN PROMENADVÄNLIG OCH VARIERAD UPPLEVELSEMILJÖ LÄNGS KAJKANTERNA INOM ÄLVSTADEN

Vi ska successivt skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden på både södra och norra sidan om Göta Älv. På så vis knyter vi samman stadens befintliga miljöer längs vattnet med de nya som ska komma till. Även de delar av Göta älvs kajkanter som inte används för näringsändamål idag ska göras tillgängliga så att alla kan uppleva vattnet.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling (Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden)

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

162 SKAPA EN STRANDPROMENAD UTMED SÄVEÅN

Vi ska göra Säveån mer tillgänglig genom att bland annat anlägga gångvägar och bryggor. Dessutom ska vi öka tillgängligheten för fiske.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDEN

Det är viktigt att komplettera de mer ”ordnade” grönområdena och parkerna centralt i staden med större naturområden som tillåts vara ”vilda”. Sådana områden är av stor vikt för rekreation och friluftsliv.

163 TA FRAM ETT FRILUFTSPROGRAM FÖR GÖTEBORG

Det finns ett behov av att se över hur möjligheterna till friluftsliv i Göteborg ser ut och kan förbättras. Vi ska därför ta fram ett friluftsprogram för Göteborg.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 21 Tillgänglig kust och skärgård
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- 26 Tillgängliga skogar
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

164 UTVECKLA ENTRÉERNA TILL DE STÖRRE NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDEN

För att underlätta tillgängligheten till Göteborgs natur- och rekreationsområden och få fler att hitta ut i naturen ska en satsning göras på att utveckla entréerna till dessa områden. Det kan till exempel göras genom enhetlig skyltning, mer marknadsföring och förbättrad tillgänglighet.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 21 Tillgänglig kust och skärgård
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- 26 Tillgängliga skogar
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

165 FÖRBÄTTRA TILLGÄNGLIGHETEN TILL PARKER OCH GRÖNOMRÅDEN

Vi ska inom ramen för trafikstrategin göra en översyn av tillgängligheten med kollektivtrafik och cykel till parker och rekreationsområden. Även vandringsleder och promenadstråk mellan platserna bör ses över.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 21 Tillgänglig kust och skärgård
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- 26 Tillgängliga skogar
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

166 UTÖKA PROMENADSTRÅKET UTMED VÄSTRA HISINGEN

Vi ska se över lämpliga sträckor för att utöka promenadstråken utmed Västra Hisingens kustremsa, med syfte att göra kusten mer tillgänglig för alla.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 21 Tillgänglig kust och skärgård

TURISM

Göteborg har stora möjligheter att utveckla närsamhället för att attrahera både göteborgare och tillresta turister. För att göra det behöver vi utveckla den gröna turismen i staden och se den som en framtida del av turistbranschen. Göteborg och regionen har med närheten till havet, skärgården och omgivande naturområden goda förutsättningar för en grön stadsturism där vi använder våra geografiska fördelar.

167 UTVECKLA GÖTEBORG TILL EN HÅLLBAR DESTINATION

Vi ska utveckla och marknadsföra Göteborg som en hållbar mötes-, evenemangs- och turistdestination. Ett steg i detta är att delta i samverkansprojektet Sustainable Gothenburg.

Ansvarig: Göteborg & Co

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

168 SATSA PÅ CYKELTURISM

Cykelturism utgör en liten andel av den totala turismen, men är en av de turistnäringar som växer allra snabbast i Europa. I Göteborg har vi dock hittills fokuserat främst på pendelcykling och vardagscykling. För att ytterligare utveckla Göteborg som en cykelstad ska vi undersöka möjligheterna till och förutsättningarna för utveckling och marknadsföring av cykelturism och det cykelvänliga Göteborg ur ett besöksnäringssperspektiv.

Ansvarig: Göteborg & Co

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 29 Attraktiv bebyggelsestruktur

GÖTEBORGS STAD SOM FÖREGÅNGARE

Göteborg ska bli en föregångare i miljöfrågor och en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimat och miljöproblem. Därför måste vi påbörja förändringsarbetet hos oss själva, dels för att vi trovärdigt ska kunna påverka andra och dels för att vi är en stor organisation med betydande miljöpåverkan.

Göteborgs Stads verksamheter har olika karaktär och olika uppdrag vilket innebär stora utmaningar. Men det ger oss också goda möjligheter att skapa rutiner som gör det enklare för oss att göra rätt och därmed kunna minska vår miljöpåverkan.

BERÖRDA MÅL:

Budgetens prioriterade mål:

- Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad
- Staden ska bättre möta göteborgarnas bostadsbehov
- Det hållbara resandet ska öka
- Resurshushållningen ska öka
- Främja den biologiska mångfalden
- Barns fysiska miljö ska bli bättre

Miljömål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö

STÖDJANDE ÅTGÄRDER TILL HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

169 INFÖR MILJÖLEDNINGSSYSTEM ELLER MILJÖCERTIFIERING I ALLA KOMMUNENS VERKSAMHETER

Det ska finnas ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter för att identifiera och minska verksamhetens miljöpåverkan på ett strukturerat sätt. I pedagogisk verksamhet kan med fördel en certifiering med pedagogisk inriktning väljas.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

”

Vi som har verksamheter med mycket direktkontakter med göteborgarna måste ligga i framkant och ha bra ordning på vårt eget miljöarbete. Annars är vi inte trovärdiga.

/ Pähr Nyström, direktör Stadsdelsförvaltningen Centrum

170 UTSE MILJÖANSVARIG PÅ ALLA FÖRVALTNINGAR OCH BOLAG

För att kunna vara en föregångare i miljöarbetet är det viktigt att vi själva har ett fungerande miljöarbete. Utöver att ha ett miljöledningssystem för våra egna verksamheter ska vi utse en miljöansvarig på alla förvaltningar och bolag. Denna funktion ska fungera som en pådrivare och samordnare för det interna miljöarbetet.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

Alla

171 KONSEKVENSBEDÖM KOMMUNALA PROJEKT OCH STYRDOKUMENT GENTEMOT MILJÖMÅLEN

Vi jobbar med många olika projekt och tar fram många olika styrdokument, i form av program, policies och strategier. Det är viktigt att dessa underlättar möjligheten att nå miljömålen. Därför ska varje styrdokument konsekvensbedömas gentemot de lokala miljömålen.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

Alla

172 KONSEKVENSBEDÖM PLANER ENLIGT PLAN- OCH BYGGLAGEN GENTEMOT MILJÖMÅLEN

Vi tar fram många planer enligt plan- och bygglagen. Det är viktigt att dessa underlättar möjligheten att nå miljömålen. Därför ska varje plan konsekvensbedömas gentemot dessa.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

Alla

173 UTBILDA KOMMUNENS PERSONAL OM MILJÖMÅLEN

Vi ska utbilda kommunens personal för att öka kunskapen om miljömålen och miljöpåverkan. Utbildningen ska vara inriktad mot de miljöfrågor som berör de områden man jobbar med.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

MILJÖMÅLTIDER

Produktionen av mat medför stor miljöpåverkan men vi kan bidra till att minska den genom att välja mindre miljöbelastande livsmedel. Vi arbetar bland annat med att öka andelen miljömåltider inom den egna verksamheten. Enligt vår definition är en miljömåltid baserad på miljömärkta och etiskt märkta råvaror. Den är säsonganpassad och rik på grönsaker och baljväxter. Fisken i måltiden kommer från hållbara bestånd och är inte rödlistad. Lika viktigt som valet av råvaror är att inte slänga mat. Arbetet med miljömåltider har bland annat resulterat i att andelen ekologiska matvaror har ökat och att personal har fått utbildning i att minska matsvinnet. Som ett ytterligare steg i ska vi bli först med att servera 100 procent ekologiskt kött i våra verksamheter. Dessutom finns ett uppdrag i Göteborgs Stads budget för 2013 att andelen miljömåltider ska öka till minst 50 procent under mandatperioden. Vi har kommit långt, men vi kan komma längre. Maten står för en stor del av vår miljöpåverkan och därför behöver vi fortsätta jobba med att öka andelen miljömåltider.

174 UTBILDA MÅLTIDSPERSONAL I VEGETARISK MATLAGNING

Måltidspersonal inom Göteborgs Stad ska få erbjudande om att delta i en kurs i vegetarisk matlagning. Kursen ska inspirera till att laga mer vegetariska rätter i kommunens verksamheter vilket i förläggningen innebär mindre klimatpåverkan.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

175 INFÖR MINST EN VEGETARISK DAG I VECKAN PÅ SKOLMATSRESTAURANGERNA

Många av stadsdelarna serverar redan idag enbart vegetarisk mat en dag i veckan. Detta är ett värdefullt initiativ eftersom köttkonsumtion står för en stor del av vår klimatpåverkan. Vi ska fortsätta med denna inriktning och införa minst en vegetarisk dag i veckan på alla våra skolmatsrestauranger.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

176 UPPHANDLA FLER EKOLOGISKA LIVSMEDEL

All potatis, lök, morötter, ägg, fil och yoghurt som upphandlas av Göteborgs Stad ska vara ekologisk.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 25 Ekologisk odling

177 ÖKA UTBUDET AV EKOLOGISKT OCH VEGETARISKT PÅ KOMMUNALA RESTAURANGER OCH CAFÉER

Alla kommunala verksamheter som riktar sig till allmänheten och som i egen regi eller via entreprenörer serverar livsmedel ska erbjuda ekologiska och vegetariska alternativ.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 25 Ekologisk odling

”

Stadsdelarna är duktiga på att öka andelen miljömåltider. Vi andra måste följa deras exempel - i vår dagliga verksamhet, men också vid evenemang och konferenser.
/ Christina Börjesson, direktör Miljöförvaltningen

MINSKAD ANVÄNDNING AV ENERGI OCH FOSSILA BRÄNSLEN I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Energianvändningen i den bebyggda miljön bidrar i stor utsträckning till Göteborgs klimatpåverkan. Nyproduktionen av bostäder är långsam och därför finns den största möjligheten till mer energieffektiva byggnader i att renovera den befintliga bebyggelsen. El står för en stor del av energianvändningen i de kommunala bostadsbolagen. Belysning i allmänna utrymmen, ventilation och tvättstugor är områden där bostadsbolagen kan påverka användningen av el genom effektiviseringsåtgärder.

178 FASTSTÄLL KALKYLFÖRUTSÄTTNINGARNA VID MILJÖ- OCH ENERGIÅTGÄRDER

Idag är det inte möjligt för stadens förvaltningar och bolag att genomföra vissa tyngre miljö- och energiinvesteringar då man är låst vid en viss kalkylränta och avkastningskrav. Eftersom staden vill gå före i omställningen är det nödvändigt att skapa de ekonomiska förutsättningarna för förvaltningar och bolag att göra sådana investeringar.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

179 INRÄTTA ETT KOMMUNALT NÄTVERK FÖR ENERGIEFFEKTIVISERING

Vi ska sätta samman ett kommunalt nätverk för energieffektivisering. Syftet är att skapa förutsättningar för kompetens- och erfarenhetsutbyte mellan stadens förvaltningar och bolag. Nätverket är framförallt till för de som jobbar praktiskt med energieffektivisering.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

180 UTRED OCH INFÖR ETT SYSTEM FÖR KLIMATKOMPENSATION FÖR FASTIGHETSENERGI

I Göteborgs stad arbetar vi idag med en kommunintern klimatkompensation för koldioxidutsläpp vid tjänsteresor. Denna åtgärd handlar om att utreda om en liknande modell även går tillämpa på fastighetsenergi. Åtgärden skulle leda till minskad energianvändning och minskade koldioxidutsläpp.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

181 ENERGIEFFEKTIVISERA DET BEFINTLIGA FASTIGHETSBESTÅNDET

Enligt stadens energieffektiviseringsstrategi ska de kommunala bolagen minska den genomsnittliga energianvändningen per kvadratmeter i bostadsbeståndet med 15 procent till 2020 jämfört med basåret 2009. Effektiviseringen ska uppnås genom bland annat tilläggsisolering, mer effektiv ventilation och mer energieffektiva fönster.

Ansvarig: Lokalnämnden, Älvstranden Utveckling, Higab, Framtiden, Idrotts- och föreningsnämnden, Liseberg, Göteborgs Hamn, Göteborg Energi, Fastighetsnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

182 MINSKA ELANVÄNDNINGEN

Elanvändningen i Framtiden-koncernens byggnadsbestånd ska minska, till exempel genom effektivisering av utomhusbelysning, inomhusbelysning, fläktar och pumpar samt genom effektivisering av tvättstugueanvändandet.

Ansvarig: Framtiden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 31 Minskad energianvändning

”

Låg energianvändning i våra fastigheter och därmed minskad klimatpåverkan har hög prioritet både i förvaltning och nyproduktion. Vi ligger i framkant med flera utvecklingsprojekt där stora besparingar identifierats och genomförts.

/ Anneli Snobl, VD Framtiden

183 TA FRAM EN ENERGIEFFEKTIVISERINGPLAN

Idag är många av de enklaste och mest självklara energieffektiviseringsåtgärderna redan gjorda. För att nå målet om energieffektivisering krävs en samordning med andra åtgärder och fler aktörer samt större ekonomiska resurser. Vi ska ta fram en konkret energieffektiviseringsplan där det tydliggörs för alla aktörer vilka åtgärder som krävs och i vilket sammanhang.

Ansvarig: Lokalnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

184 GENOMFÖR PLANEN FÖR AVVECKLING AV FOSSILA BRÄNSLEN

En plan för avveckling av kvarvarande fossila bränslen i lokalförvaltningens uppvärmningsanläggningar har tagits fram. Under kommande år ska dessa åtgärder genomföras.

Ansvarig: Lokalnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

185 AVVECKLA KYLMASKINER

För att minska elanvändningen för kylning ska befintliga kylmaskiner bytas ut mot fjärrkyla i så stor utsträckning som möjligt.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 31 Minskad energianvändning

”

Vi ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och boenden, där energieffektiviteten är självklar.

/ Rickard Nilsson, direktör Lokalförvaltningen

RESOR OCH TRANSPORTER I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Miljöpåverkan från resor och transporter inom staden behöver minskas. Många förvaltningar och bolag jobbar med detta redan idag genom ökad användning av förnyelsebara drivmedel och miljöfordon, utbildning i sparsam körning och kollektivtrafikkort för tjänsteresor.

186 INFÖR MILJÖSTYRANDE RIKTLINJER FÖR RESANDE

Det finns en kommungemensam resepolicy som gäller alla nämnder och styrelser. Som ett komplement till denna ska alla verksamheter ta fram miljöstyrande riktlinjer för resande. Dessa ska styra mot miljöanpassat och trafiksäkert resande och syftet är att minska antalet tjänsteresor med bil och flyg.

Ansvarig: Trafiknämnden, Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

187 UTSE EN MOBILITETSANSVARIG

En av de allra viktigaste åtgärderna för att effektivisera en förvaltnings eller bolags resor och fordon är att det finns en ansvarig person som samordnar sådana frågor. Åtgärden handlar om att alla förvaltningar och bolag ska utse en mobilitetsansvarig.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 2 Lägre halter av partiklar
- 3 Lägre halter av kvävedioxid
- 33 God ljudmiljö

188 SAMORDNA FORDONSPOOLER INOM GÖTEBORGS STAD

Många verksamheter har idag en bil för att man behöver ha den då och då. Det finns därmed ett antal fordon som skulle kunna tas bort och ett antal resor som skulle kunna minskas genom samordning. En del av lösningen är att införa fordonspooler i fler av våra verksamheter. Det finns redan idag ett antal fordonspooler i Göteborgs Stad som har minskat det totala antalet fordon. Vi ska samordna dessa ytterligare och arbeta aktivt för att skapa fler.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid

189 HANDLA UPP VAROR SEPARAT FRÅN TRANSPORTER

När en vara upphandlas så kallat fritt levererad kan inga krav ställas annat än på själva varan och därmed kan leveransen utföras utan specifika miljökrav. Genom att upphandla varor och leveranser separat optimeras varuflödena. Därför ska vi i större utsträckning göra sådana separata upphandlingar.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid

190 STÄLL HÖGRE KRAV PÅ MILJÖFORDONS- ANVÄNDNING I UPPHANDLING

När vi handlar upp transporttjänster ställer vi regelmässigt krav på fordonens och drivmedlens miljöprestanda. Här har vi en viktig roll för att öka användningen av tunga miljöfordon och miljöanpassade drivmedel.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 2 Frisk luft
- 1 Minskade utsläpp av koldioxid
- 33 God ljudmiljö

191 ÖKA ANDELEN MILJÖFORDON

Göteborgs Stad har antagit ambitiösa mål kring miljöfordon. Arbetet med att nå dessa mål ska fortsätta. Miljöfordon ska därför alltid efterfrågas i upphandlingar när sådana fordon finns tillgängliga.

Ansvarig: Trafiknämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Minskade utsläpp av koldioxid

AVFALLSHANTERING I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Många verksamheter inom Göteborgs Stad arbetar redan med resurshushållning inom avfallshantering enligt tidigare beslutade planer och mål för området. Det görs till exempel genom information, utbildning, arbete med att minska matsvinn, tillsyn och praktiska lösningar för en bra avfallshantering.

192 TA FRAM EN STRATEGI FÖR ATT FÖREBYGGA AVFALL I STADEN

Vi är en stor organisation och har stor potential att förebygga avfall och minska avfallsmängderna och i detta agera föregångare för stadens medborgare. Därför ska vi ta fram en strategi med mål och åtgärder för att förebygga avfall.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

193 MINSKA MÄNGDEN AVFALL I STADENS VERKSAMHETER

I Sverige har vi haft stadigt växande avfallsmängder så länge som vi har kunnat mäta. Detta är en trend som måste brytas. I ett hållbart samhälle måste vi kunna ha ekonomisk tillväxt utan att avfallsmängderna ökar. Staden ska vara förebilder. I det vi gör har vi göteborgarnas fokus. Där medborgarna möter Göteborgs Stad ska de mötas av verksamheter som tydligt resurshushåller med sitt avfall.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

194 KVALITETSSÄKRA INSAMLINGEN AV FARLIGT AVFALL I STADENS VERKSAMHETER

Att säkerställa att farligt avfall (inklusive läkemedelsrester) från våra verksamheter inte hanteras fel är en viktig åtgärd. För att säkerställa en korrekt hantering ska vi öka kunskapen hos nyckelpersoner inom Göteborgs Stad kring vad som är farligt avfall, elektronikskrot och läkemedelsrester och hur det ska sorteras och hanteras. Vidare ska vi säkerställa att alla har bra rutiner för att förhindra att det farliga avfallet och kasserade läkemedel hamnar fel.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 4 Giftfri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

195 SORTERA UT ALLT MATAVFALL OCH FÖRPACKNINGAR I STADENS VERKSAMHETER

Åtgärden innebär att vi ska sortera ut allt matavfall och förpackningar på våra arbetsplatser.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

196 ERBJUD AVFALLSUTBILDNING TILL NYCKELPERSONER

I frågor som rör avfallshanteringen och andra frågor som berör våra byggnader är lokalvårdare och vaktmästare nyckelpersoner. De ska erbjudas en avfallsutbildning som ger en bredare förståelse för miljönyttan med deras insatser och praktiska detaljkunskaper kring hantering av avfallet.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna, Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

197 INVENTERA OCH UTVECKLA VERKSAMHETERNAS UTRYMMEN FÖR AVFALLSHANtering

En inventering och kartläggning av verksamheternas avfallsåtervinning ska genomföras i alla stadsdelar. För att utveckla och förbättra fysiska brister ska omfattning av bristerna och tillhörande kostnader tas fram.

Ansvarig: Lokalnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

198 UTVÄRDERA OCH FÖLJ UPP KOMMUNENS BYTESSIDA FÖR MÖBLER

Inom kort startar en intern bytessida för möbler. Vi ska utvärdera användningen av denna och följa upp effekten av den.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KEMIKALIER I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Vi ska vara en föregångare i kemikaliearbetet och så långt som möjligt arbeta för att minimera användningen av farliga kemikalier i varor och produkter. Därför har vi tagit fram en kemikalieplan för staden. Nedanstående övergripande åtgärder kommer från den. I kemikalieplanen presenteras åtgärderna mer ingående.

199 DOKUMENTERA ANVÄNDNINGEN OCH PÅSKYNDA UTFASNINGEN AV UTFASNINGSSÄMMEN

Alla verksamheter inom Göteborgs stad har ansvar för att dokumentera sin egen användning av märkningspliktiga kemiska produkter med ingående ämnen. Det finns möjlighet att registrera sin användning i ett IT-baserat stöd som miljöförvaltningen samordnar. Alla verksamheter ska påskynda utfasningen av i första hand så kallade utfasningsämnen och i andra hand riskminskningsämnen.

Ansvarig: Alla

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

200 FÖLJ UPP ANVÄNDNINGEN AV UTFASNINGSSÄMMEN I KEMISKA PRODUKTER

Användningen av utfasningsämnen i kemiska produkter ska årligen redovisas till miljöförvaltningen som sammanställer uppgifterna som en indikator till det lokala miljömålet om Giftfri miljö.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

201 TA FRAM OCH FÖLJ UPP KEMIKALIEKRAV VID UPPHANDLING AV VAROR OCH PRODUKTER I FÖRSTA HAND FÖR VAROR I BARNNS VARDAG

Vi ska ta fram och följa upp kemikaliekraven på upphandlade varor och produkter i barns vardag. Prioriterade varugrupper är byggprodukter, textilier, elektronik, lekmaterial för inom- och utomhusbruk, livsmedelsförpackningar, livsmedel, kemiska och kosmetiska produkter

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

202 SKAPA EN STÖDFUNKTION I STADEN FÖR KEMIKALIEPLAN GÖTEBORGS STAD

Åtgärderna i kemikalieplanen kommer att kräva en organiserad funktion för bland annat utbildning om IT-systemet för registrering av kemikalier, stöd vid kravställande vid upphandling, uppföljning och dialog. Åtgärden handlar om att vi ska lämna förslag till en sådan organisation.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen

UPPHANDLING

Göteborgs Stad upphandlar årligen varor och tjänster för stora belopp. Att ställa miljökrav i den kommunala upphandlingen av varor och tjänster ger oss stora möjligheter att minska vår miljöpåverkan. Redan idag ställs miljökrav på vissa varor och tjänster som exempelvis byggnadsmaterial, livsmedel, fordon och träprodukter. Men det finns mycket kvar att jobba med. Miljökraven i upphandlingen behöver bli skarpare. För att åstadkomma detta är det viktigt att verksamheterna är delaktiga i framtagande av krav och specifikationer och bidrar med kompetens inom sitt område. Vidare måste det bli lättare för beställaren att i inköpssystemet hitta de produkter som är mest miljövänliga. Göteborgs Stad har ett stort ansvar som konsument och har en stor möjlighet att påverka.

203 MINSKA UTBUDET I WINST

Vårt webbaserade inköpssystem Winst innehåller verktyg för bedömning av vilka produkter i utbudet som är aktuella för avrop. Idag är utbudet i Winst i princip obegränsat. Vi ska minska utbudet i Winst för att det ska gå enklare att kontrollera produkternas miljöbelastning.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

204 TYDLIGGÖR MILJÖANPASSADE PRODUKTER I WINST

Idag är det frivilligt för varje leverantör att ange i Winst om produkten har någon miljömärkning. Det ska istället vara obligatoriskt att tydliggöra produktens miljöprestanda där det är möjligt, med hjälp av allmänt vedertagna märkningar eller annan beskrivning. Det ska också vara enkelt att söka efter miljöanpassade produkter i Winst.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

205 HA ETT ÖKAT MILJÖFOKUS I UTBILDNINGEN OM WINST

I den utbildning som Göteborgs Stads personal får i Winst ska mer fokus ligga på att berätta hur man hittar miljöanpassade produkter samt fördelarna med att välja dessa.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- 31 Minskad energianvändning

206 STÄLL ÖKADE KRAV PÅ KLIMATHÄNSYN VID UPPHANDLING

Göteborgs Stad upphandlar varor och tjänster för stora belopp årligen, vilket även innebär en stor klimatpåverkan. Vi ska göra en strategisk satsning för att minska denna klimatpåverkan genom att kartlägga vad som görs idag, vad som är möjligt att göra och sätta upp ett regelverk kring upphandling.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

207 KÖP EL FRÅN FÖRNYBARA ENERGIKÄLLOR

Enbart el från förnybara energikällor skall upphandlas i form av ramavtal för det kommungemensamma behovet av elenergi. I de fall då förvaltningen/bolaget inte köper elen själv ska vi verka för att fastighetsägaren gör det.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan

208 ÖKA ANDELEN MILJÖMEDVETNA INKÖP AV INREDNING

Göteborgs Stad köper inredning för stora belopp årligen, vilket även innebär en stor klimat- och miljöpåverkan. Vi ska göra en strategisk satsning för att minska denna påverkan.

Ansvarig: Upphandlingsbolaget

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 9 Utfasningsämnen
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

LÄRANDE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Barnen och de unga är Göteborgs framtid. Enligt Göteborgs Stads budget för 2013 ska skolan förstärka samhällsgemenskapen och skapa förståelse för naturens begränsningar och möjligheter. I läroplanerna för förskola och skola uppmanas alla skolor och förskolor att arbeta med lärande för hållbar utveckling. Idag pågår arbete med bland annat utomhuspedagogik, pedagogiska odlingsträdgårdar och olika former av pedagogiskt stödmaterial för att bidra till arbetet med lärande för hållbar utveckling. I januari 2013 lanserades en hemsida för pedagoger som samlar material om hållbar utveckling, som tagits fram inom Göteborgs Stad.

209 UTRED MÖJLIGHETEN ATT STARTA UPP REMIDA – ETT KREATIVT ÅTERVINNINGSCENTER

ReMida är ett återvinningsscenter som riktar sig till förskolebarn och skolelever. Centret erbjuder barn och pedagoger utnyttjat restmaterial från företag som leder till utforskande och kreativitet. Vi ska utreda möjligheten att starta ett sådant center för skolor och förskolor i Göteborg.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 8 Minskade gifter i barns vardag
- 30 Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

210 TA FRAM PEDAGOGISKT MATERIAL OM MATENS MILJÖPÅVERKAN

Vi ska ta fram ett koncept för en miljömåltidsrecepttävling för elever, kallat Bönor bygger biceps. Syftet är att göra elever medvetna om matens påverkan från jord till bord samt att öka samverkan mellan måltidsorganisationen och den pedagogiska verksamheten i stadsdelarna.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 1 Begränsad klimatpåverkan
- 4 Giffri miljö
- 25 Ekologisk odling

211 SKAPA FLER UTEKLASSRUM

Vi ska skapa fler uteklassrum och underhålla och marknadsföra de som redan finns. Åtgärden är viktig för att skapa fysiska förutsättningar för utelektioner och skolutflykter.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 16 Tillgängliga sjöar och vattendrag
- 21 Tillgänglig kust och skärgård
- 24 Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- 26 Tillgängliga skogar
- 36 Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

212 GENOMFÖR NATURPEDAGOGISKA PROJEKT FÖR SKOLOR OCH FÖRSKOLOR

Under 2010 pågick ett naturpedagogiskt projekt om dagfjärilar på Göteborgs skolor och förskolor. Vi ska göra fler liknande projekt riktat mot förskolor, skolor och allmänhet, nu kring andra organismer, till exempel grodor och salamandrar, snäckor och musslor samt kring livet i död ved.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

MILJÖMÅL/DELMÅL

- 34 Varierat landskap med rik biologisk mångfald

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, kostnad och effekt.

REGISTER: ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

REGISTER: ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

I registret framgår vilka åtgärder som respektive nämnd eller styrelse är ansvarig för. I handlingsplanen, den orangea delen, finns åtgärderna beskrivna. Varje åtgärd beskrivs dessutom mer utförligt i bilagan till miljöprogrammet. Med hjälp av åtgärdsnumret som står framför åtgärdsnamnet kan du enkelt hitta åtgärden både i handlingsplanen och i bilagan.

ALLA NÄMNDER OCH STYRELSE

169	Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter	83
170	Utse miljöansvarig på alla förvaltningar och bolag	84
171	Konsekvensbedöm kommunala projekt och styrdokument gentemot miljömålen	84
173	Utbilda kommunens personal om miljömålen	84
186	Inför miljöstyrande riktlinjer för resande	90
187	Utse en mobilitetsansvarig	90
193	Minska mängden avfall i stadens verksamheter	92
195	Sortera ut allt matavfall och förpackningar i stadens verksamheter	93
199	Dokumentera användningen och påskynda utfasningen av utfasningsämnen	94

BUSINESS REGION GÖTEBORG

2	Ta fram ett hållbarhetsindex för företag	26
3	Utred införandet av ett klimatprotokoll	26
4	Utveckla Green Gothenburg-konceptet	26

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

BYGGNADSNÄMNDEN

25	Fortsätt arbetet för skärpning av energikraven i Boverkets byggregler	35
26	Beakta resurseffektiv energiförsörjning vid nybyggnation	35
49	Bygg en gång- och cykelbro över älven	43
72	Inkludera avfallshantering i den fysiska planeringen	51

BYGGNADSNÄMNDEN

105	Pröva lämpligheten av etablering och utvidgning av miljöfarlig verksamhet mot vattenskyddsområdets föreskrifter.....	63
109	Genomför åtgärderna i åtgärdsprogram mot buller	64
120	Upprätta marina biotopskydd.....	68
132	Planera för öppna vattendrag	71
153	Genomför och stötta tillfälliga åtgärder och initiativ.....	79
156	Skapa nätverk av gröna platser i Älvstaden.....	79
158	Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen.....	80
159	Skydda Slottsskogen långsiktigt	80
172	Konsekvensbedöm planer enligt plan- och bygglagen gentemot miljömålen.....	84

Se även ”Alla nämnder och styrelser” sid. 100

FASTIGHETSNÄMNDEN

13	Odla mer i Göteborg	31
24	Revidera ”Program för miljöanpassat byggande”.....	34
25	Fortsätt arbetet för skärpning av energikraven i Boverkets byggregler	35
37	Utred möjligheten att särskilja parkeringsplatser från hyres-/boendekostnaden.....	39
81	Utred hur miljö kvalitet kan säkerställas i nyplanerade områden.....	56
99	Inför en ”masshanteringsfunktion” i kommunen.....	61
100	Sammanställ kunskaps- och prioriteringsunderlag om förorenade områden på kommunägd mark.....	61
111	Öka den biologiska mångfalden med hjälp av betesdjur	65
114	Upprätta miljöstyrande arrendeavtal.....	66
116	Underlätta miljö stöd till små jordbruk.....	67
117	Verka för att upprätta naturvårdsavtal med privata markägare	67
118	Utöka skyddet av skogsmark.....	67
119	Öka andelen död ved vid skogsskötsel och skogsåtgärder.....	68
122	Anpassa erosionsskydd utmed vattendrag	69
138	Bedriv skogsbruk som minskar försurande effekter	74
153	Genomför och stötta tillfälliga åtgärder och initiativ.....	79
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88

Se även ”Alla nämnder och styrelser” sid. 100

FRAMTIDEN

73	Skapa fysiska förutsättningar för återbruk och återanvändning	52
101	Genomför åtgärder för att minska radonhalter.....	62
102	Följ upp genomförda åtgärder i byggnader med historiska radonproblem	62
103	Informera boende i radonhus	62
104	Ta fram en rutin för radonmätning vid ny- och ombyggnation.....	62
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88
182	Minska elanvändningen	88

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

FÄRDTJÄNSTNÄMNDEN

68	Använd flexlinjen för minskat fritidsresande med bil.....	49
----	---	----

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

GOT EVENT

75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
----	---	----

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

GRYAAB

80	Arbeta för hygienisering av avloppsslam.....	55
135	Minska mängden oönskade ämnen i avloppsvatten.....	73
139	Utöka reningen av kväve på avloppsreningsverket.....	74
140	Utred behov och möjlig lokalisering av ett nytt avloppsreningsverk.....	75

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

GÖTEBORG & CO

167	Utveckla Göteborg till en hållbar destination	82
168	Satsa på cykelturism.....	82

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

GÖTEBORG ENERGI

6	Hjälp göteborgarna till en energieffektiv livsstil.....	28
9	Underlätta för småskalig elproduktion.....	29
19	Lagra energi i byggnader	32
22	Visualisera energiförbrukning i Göteborgs Stads offentliga byggnader	33
27	Utred möjligheten att bygga ut fjärrvärmen till ytterhamnen.....	35
77	Gör bioenergi av stadens biologiska avfall	53
85	Värm fartyg i hamn med fjärrvärme.....	57
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

GÖTEBORGS HAMN

84	Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan	57
86	Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn.....	58
92	Inför lukt- och kolvätefilter vid utlastning av tjockolja	59
137	Skapa förutsättningar för att fartyg kan få tillgång till flytande naturgas (LNG)	74
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

HIGAB

181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88
-----	---	----

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

IDROTTS- OCH FÖRENINGSNÄMNDEN

75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

NÄMNDEN FÖR KONSUMENT OCH MEDBORGARSERVICE

18	Informera företag om energieffektiviseringsstöd.....	32
21	Installera energimätare i privata fastigheter.....	33
23	Utveckla energirådgivningen	34

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

KRETSLOPP- OCH VATTENNÄMNDEN

69	Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler	50
70	Utveckla minikretsloppsparkar	50
72	Inkludera avfallshantering i den fysiska planeringen	51
74	Öka insamlingen av textilier	52
78	Ta fram åtgärder för ökad insamling av elektronik och farligt avfall	54
79	Ta fram en gemensam inriktning om slamavskiljning för hela Göteborg	55
107	Medverka till att ta fram en regional vattenförsörjningsplan	63
125	Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden	70
127	Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning	70
128	Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar	70
129	Anlägg olika typer av demonstrationsanläggningar för trög dagvattenavledning	71
131	Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar	71
133	Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag	72
134	Skapa fler vattenspeglar i staden	72
135	Minska mängden oönskade ämnen i avloppsvatten	73
140	Utred behov och möjlig lokalisering av ett nytt avloppsreningsverk	75
141	Minska utsläppen av spillvatten	75
142	Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem	75
192	Ta fram en strategi för att förebygga avfall i staden	92
194	Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter	92
196	Erbjud avfallsutbildning till nyckelpersoner	93
198	Utvärdera och följ upp kommunens bytessida för möbler	93

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

KULTURNÄMNDEN

75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
115	Komplettera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap	67

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

LISEBERG

75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet	88

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

LOKALNÄMNDEN

60	Gör det attraktivt och säkert att cykla till skolor.....	46
102	Följ upp genomförda åtgärder i byggnader med historiska radonproblem.....	62
104	Ta fram en rutin för radonmätning vid ny- och ombyggnation.....	62
126	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter	70
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88
183	Ta fram en energieffektiviseringsplan	89
184	Genomför planen för avveckling av fossila bränslen.....	89
197	Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering.....	93

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

MILJÖ- OCH KLIMATNÄMNDEN

1	Ta fram en vision för Göteborgs miljöarbete	26
5	Utveckla projekt Leva Livet.....	28
7	Tillhandahåll en digital tjänst för minskad klimatpåverkan.....	28
8	Utred miljö- och klimatpåverkan från olika typhushåll.....	29
10	Delta i arbetet med en regional livsmedelsstrategi	30
11	Ta fram en lokal livsmedelsstrategi.....	30
12	Delta i EU-projektet Sustainable Food in Urban Communities.....	30
14	Skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling.....	31
17	Samordna Göteborgs Stads energitjänster till företag.....	32
20	Bedriv tillsyn för minskad energianvändning	33
26	Beakta resurseffektiv energiförsörjning vid nybyggnation.....	35
43	Utred koldioxidifferentierad landningsavgift på Göteborg City Airport	41
45	Bedriv tillsyn på transportintensiva verksamheter.....	42
71	Verka för subventionerade reparationstjänster.....	51
76	Öka tillsynen av verksameters avfallshantering.....	53
90	Vidareutveckla luftappen	59
91	Verka för minskade utsläpp från oljeindustrin.....	59
93	Verka för fler försäljningsställen av alkylatbensin.....	60
94	Kontrollera tillsatser i livsmedel	60
95	Kontrollera potentiellt skadliga förpackningsmaterial.....	60
96	Öka tillsynen och analyserna av kemikalier i konsumentvaror.....	60
97	Genomför konsumentkampanjer för att öka kunskapen om farliga kemikalier.....	61

MILJÖ- OCH KLIMATNÄMNDEN

98	Begär kemikalieredovisning från anmälningspliktiga verksamheter	61
106	Öka kontrollen av verksamheter inom Göta älvs vattenskyddsområde	63
108	Ta fram en plan för mätning av grundvattnets kvalitet	64
109	Genomför åtgärderna i åtgärdsprogram mot buller	64
110	Ta fram en naturvårdsstrategi.....	65
123	Ta fram en strategi för bevarandeåtgärder för dagfjärilar	69
136	Informera fritidsbåtsägare om deras miljöpåverkan	73
143	Minska användningen av konstgödsel inom stadens verksamheter	75
144	Minska utsläppen av toalettavfall från fritidsbåtar genom tillsyn.....	76
145	Intensifiera tillsynen av jordbruk	76
146	För dialog med Länsstyrelsen om nya villkor för miljöfarliga verksamheters utsläpp av näringsämnen.....	76
148	Inför en grönytefaktor i Göteborg.....	77
174	Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning.....	85
177	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på kommunala restauranger och caféer.....	86
178	Fastställ kalkylförutsättningarna vid miljö- och energiåtgärder	87
179	Inrätta ett kommunalt nätverk för energieffektivisering	87
180	Utred och inför ett system för klimatkompensation för fastighetsenergi.....	87
200	Följ upp användningen av utfasningsämnen i kemiska produkter	94
201	Ta fram och följ upp kemikaliekraav vid upphandling av varor och produkter i första hand för varor i barns vardag.....	95
202	Skapa en stödfunktion i staden för kemikalieplan Göteborgs stad	95
209	Utred möjligheten att starta upp ReMida - ett kreativt återvinningscenter.....	97
210	Ta fram pedagogiskt material om matens miljöpåverkan	98
212	Genomför naturpedagogiska projekt för skolor och förskolor.....	98

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

PARKERINGSBOLAGET

38	Minska söktrafiken.....	40
39	Skapa attraktivare parkeringshus	40
155	Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska	79

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

PARK- OCH NATURNÄMNDEN

15	Utveckla allmän odling av frukt och bär.....	31
58	Samordna och förbättra drift och underhåll av cykelbanor.....	46
75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
109	Genomför åtgärderna i åtgärdsprogram mot buller	64
111	Öka den biologiska mångfalden med hjälp av betesdjur	65
112	Restaurera historisk ängsmark	66
113	Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker	66
115	Komplettera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap	67
119	Öka andelen död ved vid skogsskötsel och skogsåtgärder.....	68
121	Genomför fiskevårdande åtgärder.....	69
122	Anpassa erosionsskydd utmed vattendrag	69
124	Anlägg planteringar som gynnar fjärilar.....	69
147	Placera ut fler sopkärl och bajamajor vid välbesökta natur- och rekreationsområden vid kusten.....	76
149	Utveckla informationen om parker och naturområden	77
150	Förbättra den fysiska tillgängligheten i parker och naturområden	78
151	Inventera bostadsnära parker.....	78
152	Utveckla bostadsnära parker	78
153	Genomför och stötta tillfälliga åtgärder och initiativ.....	79
154	Plantera fler träd i stadsmiljön	79
156	Skapa nätverk av gröna platser i Älvstaden.....	79
157	Utveckla och skydda stadsdelsparker	80
158	Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen.....	80
162	Skapa en strandpromenad utmed Säveån.....	81
163	Ta fram ett friluftsprogram för Göteborg.....	81
164	Utveckla entréerna till de större natur- och rekreationsområdena.....	81
166	Utöka promenadstråket utmed Västra Hisingen	82
211	Skapa fler uteklassrum	98

Se även ”Alla nämnder och styrelser” sid. 100

STADSDELSNÄMNDERNA

75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
175	Inför minst en vegetarisk dag i veckan på skolmatsrestaurangerna.....	85
196	Erbjud avfallsutbildning till nyckelpersoner	93

Se även ”Alla nämnder och styrelser” sid. 100

TRAFIKNÄMNDEN

28	Ta fram en godsplan.....	36
29	Initiera pilotprojekt för att introducera ny fordonsteknik.....	36
30	Utred incitament för köp av tunga miljöfordon.....	36
31	Samordna leveranser till och från byggprojekt.....	37
32	Verka för att etablera en kombiterminal.....	37
33	Sänk hastigheten i staden.....	38
34	Verka för sänkta hastigheter på infartslederna.....	38
35	Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark.....	39
36	Utvärdera och vid behov skärp Göteborgs Stads parkeringspolicy.....	39
40	Ta fram testområden för automatisk fordonsparkering.....	40
41	Verka för klimatanpassade reseavdrag.....	41
42	Upprätta fler gröna transportplaner.....	41
44	Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande.....	41
46	Verka för att utveckla ett kombinerat reskort.....	42
47	Initiera projekt för utveckling av e-handelslogistik.....	42
48	Bygg ett cykelresecentrum.....	43
49	Bygg en gång- och cykelbro över älven.....	43
50	Bygg cykelfartsgator.....	43
51	Bygg supercykelbanor.....	43
52	Skapa fler cykelparkeringar.....	44
53	Förbättra framkomligheten för cyklister.....	44
54	Verka för möjligheten att ta med cykel i kollektivtrafiken.....	45
55	Förbered för ett nytt låncykelsystem.....	45
56	Tillåt cykling på vägbana även om det finns cykelbana.....	45
57	Utveckla cykelreseplaneraren för mobila applikationer.....	45
58	Samordna och förbättra drift och underhåll av cykelbanor.....	46
59	Följ upp och utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga cykelbanor.....	46
60	Gör det attraktivt och säkert att cykla till skolor.....	46
61	Ta fram en fotgångarplan.....	46
62	Skapa fler gångfartsgator i centrum.....	47
63	Stärk gångstråk i centrala Göteborg.....	47
64	Stötta bilpoolsutvecklingen.....	47
65	Utred hur kapaciteten med kollektivtrafik kan höjas i centrala staden.....	48
66	Utred förutsättningarna för att bygga linbana.....	48

TRAFIKNÄMNDEN

67	Verka för att inkludera fri kollektivtrafik i evenemangsbiljetter.....	49
81	Utred hur miljö kvalitet kan säkerställas i nyplanerade områden.....	56
82	Reglera godstransporterna med lastbil till och från Göteborgs hamn.....	57
83	Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon.....	57
87	Verka för att minska dubbdäcksanvändningen.....	58
88	Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning.....	58
89	Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybrid drift.....	59
109	Genomför åtgärderna i åtgärdsprogram mot buller.....	64
155	Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska.....	79
165	Förbättra tillgängligheten till parker och grönområden.....	82
186	Inför miljöstyrande riktlinjer för resande.....	90
188	Samordna fordonspooler inom Göteborgs stad.....	91
189	Handla upp varor separat från transporter.....	91
190	Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling.....	91
191	Öka andelen miljöfordon.....	91

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

UPPHANDLINGSBOLAGET

176	Upphandla fler ekologiska livsmedel.....	86
201	Ta fram och följ upp kemikaliekra v vid upphandling av varor och produkter i första hand för varor i barns vardag.....	95
203	Minska utbudet i Winst.....	96
204	Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst.....	96
205	Ha ett tydligare miljöfokus i utbildningen om Winst.....	96
206	Ställ ökade krav på klimathänsyn vid upphandling.....	96
207	Köp el från förnybara energikällor.....	97
208	Öka andelen miljömedvetna inköp av inredning.....	97

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

UTVECKLING NORDOST

16	Genomför åtgärder i enlighet med förstudie kring landsbygdsutveckling inom ramen för Stadslandet Göteborg	31
-----------	---	----

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

ÄLVSTRANDEN UTVECKLING

130	Anlägg en demonstrationsanläggning för trög dagvattenavledning i Lindholmshamnen	71
160	Utred möjligheten att bada mitt i staden	80
161	Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden	81
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88
185	Avveckla kylmaskiner	89

Se även "Alla nämnder och styrelser" sid. 100

REGISTER: ÅTGÄRDER

REGISTER: ÅTGÄRDER

I registret finns alla åtgärder listade i nummerordning och efter åtgärdsstrategi och åtgärdsområde. Åtgärdsnumret som står i orange framför åtgärdens namn hjälper dig att hitta åtgärden i handlingsplanen och i åtgärdsbilagan. Registret vägleder dig självklart också till rätt sida i miljöprogrammet, där du kan läsa mer om åtgärden.

ÖVERGRIPANDE ÅTGÄRDER

1	Ta fram en vision för Göteborgs miljöarbete	26
2	Ta fram ett hållbarhetsindex för företag.....	26
3	Utred införandet av ett klimatprotokoll.....	26
4	Utveckla Green Gothenburg-konceptet	26

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

LIVSSTIL

5	Utveckla projekt Leva Livet.....	28
6	Hjälp Göteborgarna till en energieffektiv livsstil.....	28
7	Tillhandahåll en digital tjänst för minskad klimatpåverkan.....	28
8	Utred miljö- och klimatpåverkan från olika typhushåll	29
9	Underlätta för småskalig elproduktion.....	29

MAT

10	Delta i arbetet med en regional livsmedelsstrategi	30
11	Ta fram en lokal livsmedelsstrategi.....	30
12	Delta i EU-projektet Sustainable Food in Urban Communities	30
13	Odla mer i Göteborg	31
14	Skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling.....	31
15	Utveckla allmän odling av frukt och bär.....	31
16	Genomför åtgärder i enlighet med förstudie kring landsbygdsutveckling inom ramen för Stadslandet Göteborg	31

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

ENERGIEFFEKTIVISERING

17	Samordna Göteborgs Stads energitjänster till företag.....	32
18	Informera företag om energieffektiviseringsstöd.....	32
19	Lagra energi i byggnader	32
20	Bedriv tillsyn för minskad energianvändning	33
21	Installera energimätare i privata fastigheter.....	33
22	Visualisera energiförbrukning i Göteborgs Stads offentliga byggnader.....	33
23	Utveckla energirådgivningen	34

ENERGI FÖR BYGGNADER

24	Revidera ”Program för miljöanpassat byggande”.....	34
25	Fortsätt arbetet för skärpning av energikraven i Boverkets byggregler	35
26	Beakta resurseffektiv energiförsörjning vid nybyggnation	35
27	Utred möjligheten att bygga ut fjärrvärmens till ytterhamnen.....	35

GODSTRAFIK

28	Ta fram en godsplan.....	36
29	Initiera pilotprojekt för att introducera ny fordonsteknik	36
30	Utred incitament för köp av tunga miljöfordon	36
31	Samordna leveranser till och från byggprojekt	37
32	Verka för att etablera en kombiterminal.....	37

ÖKAD ANDEL HÅLLBART RESANDE

HASTIGHET

33	Sänk hastigheten i staden.....	38
34	Verka för sänkta hastigheter på infartslederna.....	38

ÖKAD ANDEL HÅLLBART RESANDE

PARKERING

35	Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark.....	39
36	Utvärdera och vid behov skärp Göteborgs Stads parkeringspolicy	39
37	Utred möjligheten att särskilja parkeringsplatser från hyres- /boendekostnaden	39
38	Minska söktrafiken.....	40
39	Skapa attraktivare parkeringshus	40
40	Ta fram testområden för automatisk fordonsparkering.....	40

MINSKA TRAFIKENS KLIMATBELASTNING

41	Verka för klimatanpassade reseavdrag.....	41
42	Upprätta fler gröna transportplaner.....	41
43	Utred koldioxidifferentierad landningsavgift på Göteborg City Airport	41
44	Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande.....	41
45	Bedriv tillsyn på transportintensiva verksamheter.....	42
46	Verka för att utveckla ett kombinerat reskort.....	42
47	Initiera projekt för utveckling av e-handelslogistik	42

CYKEL OCH GÅNG

48	Bygg ett cykelresecentrum.....	43
49	Bygg en gång- och cykelbro över älven.....	43
50	Bygg cykelfartsgator.....	43
51	Bygg supercykelbanor.....	43
52	Skapa fler cykelparkeringar	44
53	Förbättra framkomligheten för cyklister.....	44
54	Verka för möjligheten att ta med cykel i kollektivtrafiken.....	45
55	Förbered för ett nytt låncykelsystem.....	45
56	Tillåt cykling på vägbana även om det finns cykelbana.....	45
57	Utveckla cykelreseplaneraren för mobila applikationer	45
58	Samordna och förbättra drift och underhåll av cykelbanor.....	46
59	Följ upp och utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga cykelbanor.....	46
60	Gör det attraktivt och säkert att cykla till skolor.....	46
61	Ta fram en fotgängarplan.....	46
62	Skapa fler gångfartsgator i centrum.....	47
63	Stärk gångstråk i centrala Göteborg.....	47

ÖKAD ANDEL HÅLLBART RESANDE

BILPOOL

64	Stötta bilpoolsutvecklingen.....	47
----	----------------------------------	----

KOLLEKTIVTRAFIK

65	Utred hur kapaciteten med kollektivtrafik kan höjas i centrala staden	48
66	Utred förutsättningarna för att bygga linbana.....	48
67	Verka för att inkludera fri kollektivtrafik i evenemangsbiljetter	49
68	Använd Flexlinjen för minskat fritidsresande med bil.....	49

ÖKAD RESURSHUSHÅLLNING

AVFALLSMINIMERING OCH ÅTERANVÄNDNING

69	Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler	50
70	Utveckla minikretsloppsparker	50
71	Verka för subventionerade reparationstjänster	51
72	Inkludera avfallshantering i den fysiska planeringen	51
73	Skapa fysiska förutsättningar för återbruk och återanvändning	52
74	Öka insamlingen av textilier	52

ÅTERVINNING

75	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	53
76	Öka tillsynen av verksamheters avfallshantering.....	53
77	Gör bioenergi av stadens biologiska avfall	53

FARLIGT AVFALL

78	Ta fram åtgärder för ökad insamling av elektronik och farligt avfall	54
----	--	----

SLAM

79	Ta fram en gemensam inriktning om slam användning för hela Göteborg.....	55
80	Arbeta för hygienisering av avloppsslam.....	55

EN SUNDARE LIVSMILJÖ

STÖDJANDE ÅTGÄRD FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

81	Utred hur miljö kvalitet kan säkerställas i nyplanerade områden	56
----	---	----

LUFT

82	Reglera godstransporterna med lastbil till och från Göteborgs hamn.....	57
83	Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon	57
84	Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan	57
85	Värm fartyg i hamn med fjärrvärme.....	57
86	Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn.....	58
87	Verka för att minska dubbdäcksanvändningen.....	58
88	Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning.....	58
89	Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybridrift	59
90	Vidareutveckla luftappen	59
91	Verka för minskade utsläpp från oljeindustrin	59
92	Inför lukt- och kolvätefilter vid utlastning av tjockolja	59
93	Verka för fler försäljningsställen av alkylatbensin	60

KEMIKALIER

94	Kontrollera tillsatser i livsmedel	60
95	Kontrollera potentiellt skadliga förpackningsmaterial.....	60
96	Öka tillsynen och analyserna av kemikalier i konsumentvaror.....	60
97	Genomför konsumentkampanjer för att öka kunskapen om farliga kemikalier.....	61
98	Begär kemikalieredovisning från anmälningspliktiga verksamheter	61

FÖRORENADE OMRÅDEN

99	Inför en ”masshanteringsfunktion” i kommunen	61
100	Sammanställ kunskaps- och prioriteringsunderlag om förorenade områden på kommunägd mark.....	61

RADON

101	Genomför åtgärder för att minska radonhalter.....	62
102	Följ upp genomförda åtgärder i byggnader med historiska radonproblem	62
103	Informera boende i radonhus	62
104	Ta fram en rutin för radonmätning vid ny- och ombyggnation.....	62

EN SUNDARE LIVSMILJÖ

DRICKSVATTEN

- 105** Pröva lämpligheten av etablering och utvidgning av miljöfarlig verksamhet mot vattenskyddsområdets föreskrifter..... 63
- 106** Öka kontrollen av verksamheter inom Göta Älvs vattenskyddsområde 63
- 107** Medverka till att ta fram en regional vattenförsörjningsplan..... 63

GRUNDVATTEN

- 108** Ta fram en plan för mätning av grundvattnets kvalitet 64

BULLER

- 109** Genomför åtgärderna i åtgärdsprogram mot buller 64

FRÄMJAD BIOLOGISK MÅNGFALD

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

- 110** Ta fram en naturvårdsstrategi..... 65
- 111** Öka den biologiska mångfalden med hjälp av betesdjur 65

ODLINGSLANDSKAP OCH VÅTMARKER

- 112** Restaurera historisk ängsmark 66
- 113** Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker 66
- 114** Upprätta miljöstyrande arrendeavtal..... 66
- 115** Komplettera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap 67
- 116** Underlätta miljöstöd till små jordbruk..... 67

SKYDD AV OMRÅDEN OCH BIOTOPER

- 117** Verka för att upprätta naturvårdsavtal med privata markägare 67
- 118** Utöka skyddet av skogsmark..... 67
- 119** Öka andelen död ved vid skogsskötsel och skogsåtgärder..... 68
- 120** Upprätta marina biotopskydd..... 68
- 121** Genomför fiskevårdande åtgärder..... 69
- 122** Anpassa erosionsskydd utmed vattendrag 69

FRÄMJAD BIOLOGISK MÅNGFALD

FJÄRILAR

- 123 Ta fram en strategi för bevarandeåtgärder för dagfjärilar 69
- 124 Anlägg planteringar som gynnar fjärilar 69

DAGVATTEN

- 125 Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden 70
- 126 Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter 70
- 127 Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning 70
- 128 Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar 70
- 129 Anlägg olika typer av demonstrationsanläggningar för trög dagvattenavledning 71
- 130 Anlägg en demonstrationsanläggning för trög dagvattenavledning i Lindholmshamnen 71
- 131 Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar 71
- 132 Planera för öppna vattendrag 71
- 133 Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag 72
- 134 Skapa fler vattenspeglar i staden 72

HAVET

- 135 Minska mängden oönskade ämnen i avloppsvatten 73
- 136 Informera fritidsbåtsägare om deras miljöpåverkan 73

FÖRSURNING

- 137 Skapa förutsättningar för att fartyg kan få tillgång till flytande naturgas (LNG) 74
- 138 Bedriv skogsbruk som minskar försurande effekter 74

FRÄMJAD BIOLOGISK MÅNGFALD

ÖVERGÖDNING

139	Utöka reningen av kväve på avloppsreningsverket.....	74
140	Utred behov och möjlig lokalisering av ett nytt avloppsreningsverk.....	75
141	Minska utsläppen av spillvatten.....	75
142	Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem.....	75
143	Minska användningen av konstgödsel inom stadens verksamheter.....	75
144	Minska utsläppen av toalettavfall från fritidsbåtar genom tillsyn.....	76
145	Intensifiera tillsynen av jordbruk.....	76
146	För dialog med Länsstyrelsen om nya villkor för miljöfarliga verksamheters utsläpp av näringsämnen.....	76
147	Placera ut fler sopkärl och bajamajor vid välbesökta natur- och rekreationsområden vid kusten.....	76

TILLGÄNGLIGA OCH VARIERADE PARKER OCH NATUROMRÅDEN

STÖDJANDE ÅTGÄRDER TILL HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

148	Inför en grönytefaktor i Göteborg.....	77
149	Utveckla informationen om parker och naturområden.....	77
150	Förbättra den fysiska tillgängligheten i parker och naturområden.....	78

BOSTADSNÄRA PARKER

151	Inventera bostadsnära parker.....	78
152	Utveckla bostadsnära parker.....	78
153	Genomför och stötta tillfälliga åtgärder och initiativ.....	79
154	Plantera fler träd i stadsmiljön.....	79
155	Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska.....	79

TILLGÄNGLIGA OCH VARIERADE PARKER OCH NATUROMRÅDEN

STADSDELSPARKER

156	Skapa nätverk av gröna platser i Älvstaden.....	79
157	Utveckla och skydda stadsdelsparker	80
158	Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen	80
159	Skydda Slottsskogen långsiktigt	80
160	Utred möjligheten att bada mitt i staden	80
161	Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden	81
162	Skapa en Strandpromenad utmed Säveån	81

NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDEN

163	Ta fram ett friluftsprogram för Göteborg	81
164	Utveckla entréerna till de större natur- och rekreationsområdena	81
165	Förbättra tillgängligheten till parker och grönområden	82
166	Utöka promenadstråket utmed Västra Hisingen	82

TURISM

167	Utveckla Göteborg till en hållbar destination	82
168	Satsa på cykelturism.....	82

GÖTEBORGS STAD SOM FÖREGÅNGARE

STÖDJANDE ÅTGÄRDER TILL HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

169	Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter	83
170	Utse miljöansvarig på alla förvaltningar och bolag	84
171	Konsekvensbedöm kommunala projekt och styrdokument gentemot miljömålen	84
172	Konsekvensbedöm planer enligt plan- och bygglagen gentemot miljömålen.....	84
173	Utbilda kommunens personal om miljömålen	84

GÖTEBORGS STAD SOM FÖREGÅNGARE

MILJÖMÅLTIDER

174	Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning.....	85
175	Inför minst en vegetarisk dag i veckan på skolmatsrestaurangerna.....	85
176	Upphandla fler ekologiska livsmedel.....	86
177	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på kommunala restauranger och caféer.....	86

MINSKAD ANVÄNDNING AV ENERGI OCH FOSSILA BRÄNSLEN I KOMMUNALA VERKSAMHETER

178	Fastställ kalkylförutsättningarna vid miljö- och energiåtgärder.....	87
179	Inrätta ett kommunalt nätverk för energieffektivisering.....	87
180	Utred och inför ett system för klimatkompensation för fastighetsenergi.....	87
181	Energieffektivisera det befintliga fastighetsbeståndet.....	88
182	Minska elanvändningen.....	88
183	Ta fram en energieffektiviseringsplan.....	89
184	Genomför planen för avveckling av fossila bränslen.....	89
185	Avveckla kylmaskiner.....	89

RESOR OCH TRANSPORTER I KOMMUNALA VERKSAMHETER

186	Inför miljöstyrande riktlinjer för resande.....	90
187	Utse en mobilitetsansvarig.....	90
188	Samordna fordonspooler inom Göteborgs Stad.....	91
189	Handla upp varor separat från transporter.....	91
190	Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling.....	91
191	Öka andelen miljöfordon.....	91

AVFALLSHANTERING I KOMMUNALA VERKSAMHETER

192	Ta fram en strategi för att förebygga avfall i staden.....	92
193	Minska mängden avfall i stadens verksamheter.....	92
194	Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter.....	92
195	Sortera ut allt matavfall och förpackningar i stadens verksamheter.....	93
196	Erbjud avfallsutbildning till nyckelpersoner.....	93
197	Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering.....	93
198	Utvärdera och följ upp kommunens bytessida för möbler.....	93

GÖTEBORGS STAD SOM FÖREGÅNGARE

KEMIKALIER I KOMMUNALA VERKSAMHETER

199	Dokumentera användningen och påskynda utfasningen av utfasningsämnen	94
200	Följ upp användningen av utfasnings-ämnen i kemiska produkter	94
201	Ta fram och följ upp kemikaliekraV vid upphandling av varor och produkter i första hand för varor i barns vardag.....	95
202	Skapa en stödfunktion i staden för kemikalieplan Göteborgs Stad	95

UPPHANDLING

203	Minska utbudet i Winst	96
204	Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst	96
205	Ha ett ökat miljöfokus i utbildningen om Winst.....	96
206	Ställ ökade krav på klimathänsyn vid upphandling	96
207	Köp el från förnybara energikällor.....	97
208	Öka andelen miljömedvetna inköp av inredning	97

LÄRANDE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

209	Utred möjligheten att starta upp ReMida - ett kreativt återvinningscenter.....	97
210	Ta fram pedagogiskt material om matens miljöpåverkan	98
211	Skapa fler uteklassrum	98
212	Genomför naturpedagogiska projekt för skolor och förskolor.....	98

Dokumentets namn: Miljöprogram för Göteborgs Stad med handlingsplan

Detta dokument gäller för: Alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad

Dokumenttyp: Stadsövergripande styrdokument, program med handlingsplan

Upprättad: Upprättad 2013 av Miljö- och klimatanmänden

Beslutande: Kommunfullmäktige

Giltighetstid: Tills vidare, med årlig uppföljning och revidering vid behov

Dokumentansvarig: Direktör Miljöförvaltningen

Senast uppdaterad: Förslag till miljöprogram 2013-06-04

